De Zuid Afrikaan

VEREENIGD MET DE VOLKSVRIEND.

DEEL 61. KAAPSTAD, DONDERDAG, 25 JUNIJ 1891. NO. 5,526.

KENNISGEVING.

IK de Ondergeteekende geef kennis aan elk Karwijer dat er geen publieke weg over mijn Werf gaat.

M. J. LOUW.

Klipvlei, Noeberg,
20 Junij 1891.

Paarlsche Brand Assurantie en Trust Maatschappij.

PUBLIEKE VERKOOPING

VAN DE KOSTBARE PLAATS

September's Kraal,

IN DE

Afdeeling van Piquetberg.

In den Insolventen Boedel van EVERT JOHANNES GILDENHUIJS

Op Zaturdag, 27 Junij 1891

ZEKER Stuk Land gelegen als boven, tusschen Piquetberg en Porterville, gemerkt La D., van de Verkeelde Plaats Essenbosch, beter bekend als September's Kraal, groot ruim 31½ morgen, goed Zaailand en Veeweide. De Gebouwen bestaan uit Woonhuis onder IJzeren Dak en de noodige Buitenverblikken.

J. J. DE VILLIERS, A.P. zn.,
Eenig Curator.

P. J. RETIEF, Afslager.

DE PROTECTEUR
Brand Assurantie Maatschappij (Beperkt)
IN LIQUIDATIE.

Terugbetaling aan Aandeelhouders.

EEN verdere terugbetaling van £2 per Aandeel (makende £22 tot datum) is nu betaalbaar ten Kantore der Koloniale Weeskamer en Trust Maatschappij, 4 Kerkplein, aan alle Aandeelhouders, die hunne Aandeelen bij de Liquidateuren hebben ingezonden.

F. J. B. LANGERMAN,
PAUL DE VILLIERS,
G. W. STEIJTLER,
Liquidateuren.

No. 4 Kerkplein, Kaapstad,
23 Junij 1891.

KENNISGEVING.

ONZE Bezigheid zal gesloten zijn op

Maandag, 29 dezer,

Voor het Opnemen van Voorraad.

J. D. CARTWRIGHT & Co.,
ADDERLEYSTRAAT.

Verloren of Gestolen.

OMTRENT 29 Maart ll., te Fraserburg, 1 EZEL (Ruin), Donkerbruin Geelbek, tamelijk Groot, 3 of 4 jaren oud, Linkeroor Twee Halfmaantjes, 1 achter en 1 voor. Degene die hem aanhoudt gelieve dadelijk den ondergeteekende te berigten door wien alle billijke kosten vereffend zullen worden.

J. A. MALHERBE.

Theuniskraal, Tulbagh,
15 Junij 1891.

GETROUWD, te Nijlstroom, Z.A.R., op Dingsdag, 16 dezer, door den Wel-Eerw. heer D. J. VILJOEN, de heer MICHIEL SMUTS, met Jongej. ANNA ELIZABETH MARIA BOSMAN.

ZACHT in den Heer ontslapen mijne teer geliefde Echtgenoote die door den onverwachten dood van mijne zijde is weggenomen, op 17 Junij, in den ouderdom van 62 jaren, 8 maanden en 11 dagen, na een gelukkige echtverbintenis van 46 jaren, 8 maanden en 25 dagen, mij nalatende om mijn onherstelbaar verlies te betreuren. Haar heengaan was vrede en kalmte met haren Heer en Heiland die zij gekend heeft van haar 17de jaar. Op Zondag, den 14den heeft zij mij te kennen gegeven dat zij van alles los was en wenschte liever naar haren Heer te gaan. Maandag, 15, begon zij te klagen over pijn in de lever; zij zeide toe aan mij, het is haar dood en Woensdag morgen te 9 ure is zij gestorven. Zij was teerbemind van allen die haar kenden. Zij was een ware Dorkas, de moeder van armen en kranken en zij heeft met veel belangstelling aan de zoodanigen wèl gedaan zonder betaling. Allen die met haar bekend waren betreuren haar heengaan. Ook dank ik de vrienden die mij bijgestaan hebben gedurende haar ziekte.

D. F. MARAIS, Sr.

Maraisburg, 19 Junij 1891.

KAAP DE GOEDE HOOP SPAARBANK.

Kennisgeving aan Deponeerders.

HET Comité geeft kennis van de volgende Resolutie, gepasseerd door het Sub-Comité:—

"van en na 30 Junij 1891, zal het laatste gedeelte van de kennisgeving van 20 November 1890, worden teruggetrokken, en Interest van Private Personen, op £50 en daaronder, worden verminderd tot 4 percent per annum."

Op last,
S. V. HOFMEYR, Secretaris.

Kaapstad, 19 Junij 1891.

Kaapsch Landbouw Genootschap.

Tentoonstelling van Donkere en Zoete Wijnen.

GOUVERNEMENT'S SPECIALE PRIJZEN.

OPEN VOOR DE GEHEELE KOLONIE.

TE worden gehouden in Kaapstad, op Donderdag, 22 Julij 1891. Kostbare Prijzen zullen worden gegeven, voor de volgende Wijnen, gemaakt volgens het Europeesch systeem, zooals Pontac (Droog), Zoet rood en wit Muscadel, Hanepoot, Pontac en Frontignac, enz. Vorm van deelneming en verdere bijzonderheden kunnen worden verkregen van den Secretaris ROBT. TEMPLEMAN, 24 Strandstraat, Kaapstad.

N.B.—De Tentoonstelling van Witte Wijnen, zooals Groen- en Steendruif, zal aanstaanden October worden gehouden.

EEN
Publieke Vergadering
ZAL GEHOUDEN WORDEN
IN HET
Stadshuis te Worcester,
OP ZATURDAG,
27 DEZEB,

's Morgens te half 11 ure,

Ten einde het voorgestelde Drank Wetsontwerp in overweging te nemen en ook voor andere Publieke zaken.

J. J. DE VOS.

Malmesbury Executeurs-Kamer en Voogdij- en Brand Assurantie Maatschappij.

KENNISGEVING geschiedt hiermede dat de Jaarlijksche Algemeene Vergadering van Aandeelhouders zal plaats vinden aan het Kantoor der Kamer, op WOENSDAG, 15 Julij aanst., 's voormiddags te 10 uur, ten einde het verslag te vernemen van de Directeuren voor het afgeloopen jaar, alsmede om Directeuren te kiezen in de plaats van de aftredenden, de heeren THOS. A. J. LOUW, L.W.V., D. J. ACKERMANN, G. W. D. RUST en A. W. LOUW en Auditeuren in de plaats van de heeren A. C. KOCH en J. J. MARAIS, die echter weder herkiesbaar zijn.

De Nominatien gemaakt voor het Directeurschap zijn de aftredenden: de heeren THOS. A. J. LOUW, L.W.V., D. J. ACKERMANN, G. W. D. RUST, en A. W. LOUW, alsmede de heeren C. P. BASSON, H. R. B. GREEFF en H. P. DU TOIT.

B. WETHMAR,
Secretaris.

Malmesbury, 20 Junij 1891.

Hulponderwijzeres

VOOR de betrekking van Hulponderwijzeres in de Dorpsschool te Utrecht, Z.A.R., zullen applicatien met getuigschriften van bekwaamheid tot onderwijzen in de Muziek, Zangkunst, Hollandsch, Engelsch en gewone vakken, alsmede bewijzen van goed zedelijk Godsdienstig gedrag en van lidmaatschap der Ned. Geref. Kerk, Kaapkolonie, O. Vrijstaat, Natal, Ned. Herv. of Geref. Kerk, Z. A. Republiek worden ingewacht tot 15 Augustus e.k.

Bekwaamheid tot onderwijzen in Handwerken zal eene aanbeveling zijn. Salaris £100 per jaar.

H. L. NEETHLING,
Voorzitter der School Commissie.

Utrecht, 15 Junij 1891.

LIKDOORNS.

BUILEN, Hard Vel, enz., gaan geheel zonder pijn weg door het gebruik van WHEELER'S LIKDOORN-ZALF.

(In Potten; men moet daarom niet.)

Agenten: HEYNS, MATHEW & Co., Kaap de Prijs 1s. 6d.; per Post 1s. 9d.

AAN WIJNBOEREN.

DE Ondergeteekende is bereid Monsters van *Wijn, Brandewijn* en *Spiritus* te ontvangen, en ze met het Beste Voordeel voor den Handel te Verkoopen. Gezondene monsters zullen onmiddelijke attentie erlangen. Liberale voorschotten gemaakt indien vereischt. H. C. VAN BREDA Makelaar, St. Georgestraat, St. George Kamers

GOVERNMENT NOTICE.
No. 481, 1891.

Office of the Commissioner of Crown Lands, and Public Works, Cape of Good Hope,
6 June, 1891.

IN terms of Section 4 of Act No. 28 of 1888, it is hereby notified for general information, that it is the intention of the Government to declare the following area in the Division of Tulbagh, as indicated by plan and description filed in the Surveyor-General's Office, and office of the Civil Commissioner Tulbagh, and as defined by boundaries of private properties adjoining the said area, to be a "Demarcated Forest," namely:—

Division of Tulbagh.

The area known as "Kluitjes Kraal," and bounded on the north-west by the farm "Knolle Valley," on the north-east by the farm "Goedgevonden," on the south-east by the farms "Plaisance" and "New Munster," and on the south-west by the farm "Verrekijker."

H. H. MCNAUGHTON,
Assistant Commissioner.

Gouvernements Kennisgeving.
No. 481, 1891.

Kantoor van den Commissaris van Kroonlanden en Publieke Werken, Kaap de Goede Hoop,
6 Junij 1891

VOLGENS Sectie 4 van Wet No. 28 van 1888, zoo wordt mits deszen ter algemeene kennisse gebragt, dat het 't voornemen is der Regering, om den volgenden grond in de Afdeeling Tulbagh, zooals aangegeven door plan en berekeningen opgehangen in het kantoor van den Landmeter Generaal en in het Kantoor te Tulbagh, zooals bepaald door grenzen van private eigendommen aan genoemden grond grenzende, een "Afgebakend Woud" te verklaren, n.l.:—

Afdeeling Tulbagh.

De grond bekend als "Kluitjeskraal" en begrensd ten noordwesten door de plaats "Knollevallei," ten noordoosten door de plaats "Goedgevonden," ten zuidoosten door de plaatsen "Plaisance" en "New Munster" en ten zuidwesten door de plaats "Verrekijker."

H. H. MCNAUGHTON,
Assistant Commissaris.

Aan Bouwmeesters en Aannemers.

TENDERS worden uitgenoodigd voor het bouwen van een woning voor een Vuurtorenwachter op Dassenseiland. Plannen en Berekeningen kunnen worden bezien en eenige informatie verkregen, ten Kantore van den Ondergeteekende. Verzegelde tenders, geëndosseerd "Tender for Quarter at Dassen Island," zullen worden ontvangen ten Kantore van den Controleur en Auditeur-Generaal te Kaapstad, tot middag van Zaturdag, 27 dezer. De laagste of eenigen tender niet noodzakelijk aan te nemen.

W. M. GRIER,
Hoofd Inspecteur.

Publieke Werken Departement,
Caledonpleïn, Kaapstad,
6 Junij 1891.

TE KOOP.

"JONGE GAMBETTA," een Schimmel Hengst, 10 jaar oud. Vader de welbekende geïmporteerde Percheron Hengst "Gambetta," Moeder de Engelsche Merrie "Nellie." Groot 16.2. Gefokt bij den heer E. K. GREEN, Rijkt precies als oû "Gambetta." Tegen billijken prijs te koop. Doe aanbod bij R BATE & Co., Dok.

VOOR DE LEVER EN INDIGESTIE.

HET meest beroemde en best werkende, het jongst ontdekte geneesmiddel (Bestaat van Bladeren, Wortels en Bast) is WHEELER'S EXTRACT.

Agenten: HEYNS, MATHEW & Co., Kaapstad
Prijs 3s. per Fles 3s. 6d.

JAARLIJKSCHE OPRUIMINGS VERKOOPING.

HEDEN.

THORNE, STUTTAFORD & Co.

PRIMA KOOPJES worden aangeboden in Lakenlinnen, Kombaarsen, Flanels, Katoen, Gebreide Goederen, Mantels, Baatjes, Vrouwen en Kinderen Onderkleeding en overgebleven Overschot tegen halven prijs in alle Afdeelingen.

Het "Zuid Afrikaansche Tijdschrift,"
HET ORGAAN VAN DEN TAALBOND,

ONDER Hoofdredactie van Prof. J. VAN DER TUUK, zal in het vervolg verschijnen omtrent het midden van iedere maand. Het is het *eenige* Hollandsche Tijdschrift in Zuid Afrika. Het is het orgaan van den onlangs opgerichten *Taalbond*, geeft nuttige wenken voor landbouwers, lectuur voor Oud en Jong, fraaie prijzen voor oplossen van opgaven onder de Rubiek "Gezellig Tijdverdrijf," en geniet de medewerking en den steun van de invloedrijkste mannen in Zuid-Afrika. Men kan tegen den geringen prijs van 12s. 6d. inteekenen voor een jaars vooruit betaalbaar bij de Agenten of direkt bij de uitgevers:

HOFMEYR & REGTER,
Groenteplein, Kaapstad.

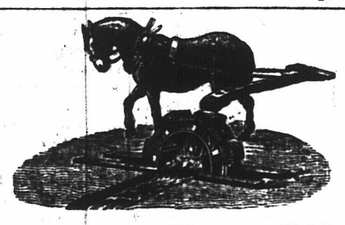

Nieuwe Patente Water Lift of Noria (Bakkies Pomp.)

OM groote hoeveelheden water op te trekken uit groote diepten, voor besproeijing of voor het geven van Water aan vee. Het wordt gewerkt door een of meer Eesels, Paarden of Ossen volgens de diepte is, en de hoeveelheid van Water, die moet worden opgetrokken. Een Esel trekt omtrent 3,000 gallons water op in een uur. Deze Machines vereischen geene kostbare opsetting en trekken meer water op voor de aangewende kracht, dan eenige andere soort van Pomp. Prijzen en alle andere informatie kunnen verkregen worden van de Eenige Agenten.

GEORGE FINDLAY & CO.,
Pakhuizen van IJzerwaren, Gravestraat,
KAAPSTAD.

D. ISAACS & CO.

MEUBELFABRIEKANTEN,

Bekleeders en komplete Huis-Meubileerders,

BIEDEN NU AAN

De Grootste Voorraad Meubelen in de Kolonie

HUN VERTOONKAMERS DIE

30,000 VOETEN VLOERRUIMTE

BESLAAN, zijn nu open voor het Publiek, en behooren door allen die van plan zijn om te koopen te worden gezien. Daar D. I. & C. alleen goed gedroogd Hout besigen tot het vervaardigen van Meubelen kunnen zij met vertrouwen elk artikel aanbevelen. Koopers zullen verder bevinden dat goede artikelen aan dit Magazijn goedkooper kunnen worden gekocht dan artikelen van mindere kwaliteit ergers anders.

Nette Waschtafel met Lade en Twee Handdoeksporten 0 6 6

Aan dit Magazijn zal ook worden gevonden een grooten en goed gesorteerden voorraad Aardewerk, Glaswerk, IJzerwerk voor het Huishouden; in het kort elk Artikel benoodigd in een goed uitgerust Huis, en tegen Prijzen lager dan die van eenig ander Handelshuis in Zuid Afrika.

Geïllustreerde Catalogus en Prijslijst worden op aanvraag Postvrij toegezonden.

D. ISAACS & Co.,

80 tot 92 Langemarktstraat, Kaapstad.

SEQUAH'S PREPARATIONS are put up specially for the African market, so as to be suitable for the climate, and the public are warned that they are to BEWARE OF IMITATIONS AND IMITATORS. See that the stamp of Sequah Limited, as printed in advertisement, is found over the cork on every bottle. The boxes containing these celebrated Preparations are printed in both Dutch and English. NONE OTHER ARE GENUINE.

Afrikaansche Bank Corporatie (BEPERKT.)

TAKKEN van deze Bank zijn Geopend, te Kaapstad, Grahamstown, Kimberley, Port Elizabeth en Queenstown.

ROBT. LITTLEJOHN,
Algemeene Bestuurder in Zuid Afrika.

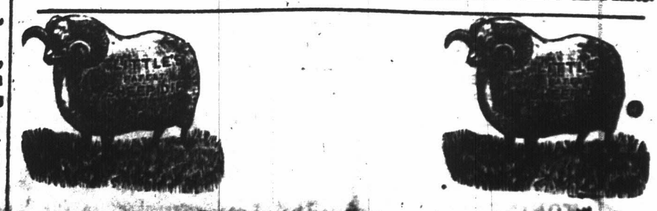

VERKRIJGBAAR VAN:

ALLE WINKELIERS

SELLAR BROS., Kaapstad,

EN

Rudd Milton & Co., Port Elizabeth.

AAMBEIJEN POEDER.

Waarschuwing! Het is ter mijner kennisse gekomen dat er slechte namaaksels van mijn Aambeijen Poeder bestaan. Het *opregte* is alleen te verkrijgen, dragende het handelsmerk De Zwaan, met de naam C. H. BÖSENBERG.

HET succes dat tot hiertoe gepaard ging met het gebruik van bovengenoemde Medicijn, heeft den Eigenaar, den heer C. H. BÖSENBERG, er toe gebragt deselve meer prominent voor de aandacht van het Publiek te brengen; het werd in vele gevallen bewezen een zeer krachtig middel te zijn tegen deze zoo algemeen heerschende ziekte, die aangeduid wordt door hoofdpijn, kortzigtigheid, drukking op de oogen, angst, duiseligheid, gebrek aan geestkracht, onregelmatigheid in het bloed, pijn in de lenden en verstopping.

De bijzondere eigenschappen van dit Poeder om het bloed te verdunnen en een vrijen bloedsomloop te bevorderen, om de werking der ingewanden te prikkelen en te regelen, en ze te suiveren van slijmerige en scherpe stoffen, nemen de onaangename uitwerkselen weg en genezen de ziekte. Het zal ook zeer heilzaam bevonden worden wanneer het gebruikt wordt als bovengemelde voorteekenen, de voorloopers van RHUMATISCHE JICHT zich voordoen, en ook bij drukking op de borst, droogheid, jeuken en chronische aandoeningen van de huid, en bij waterzucht, meer bijzonder wanneer deze uit onderdrukte uitwaseming voorkomt.

Als een huismiddel bij verstopping kan het veilig worden aanbevolen, alsmede voor de behandeling van uitslag bij kinderen.

Volle bijzonderheden vergezellen elken Bottel. Prijs 2s.; per Post 2s. 6d.

BEREID DOOR DEN EENIGEN EIGENAAR

C. H. BÖSENBERG, Chemist en Droogist, Swaan Apotheek, Hoek van Bree- en Kortemarktstraat, Kaapstad.

Geen connectie met eenige andere Bezigheid in de Kolonie.

Ledikanten en Katels,

ENKELE EN DUBBELE,

VOLLE KAP, HALVE KAP,

FRANSCHE, ENZ,

TEGEN ZEER LAGE PRIJZEN,

Worden nu geland door

DE WAAL EN DE KOCK,

Burgstraat, Kaapstad.

AAN BOEREN.

R. M. ROSS & CO.,

Verkoopen nu tegen Lage Prijzen:

RANSOMES Enkele, Dubbele en 3 Voor IJzeren Ploegen, Ransomes Dubbele Ploegen, een Boom, Howards Ploegen, voor ligte en zware gronden, Howards Zig-Zag Eggen, Ransomes Staaleggen, Zweedsche Ploegen 4 x 5, Amerikaansche Ploegen, alle grootten, Rij- en Zijde Heuvel Ploegen, IJzers en verdere toebehooren voor al de bovenstaande Ploegen, Ransomes Y. L. IJzers tegen zeer lage prijzen à contant. Masseys Zelfbinders. Boeren die deze beroemde Machines wenschen te Koopen, waarvan over negen-en-dertig het laatste seizoen in deze Kolonie en den Vrijstaat aan het werk waren, moeten nu orderen. De Massey Zelfbinder behaalde 48 Overwinningen in de Australische Velden in 1890.

STRANDSTRAAT.—KAAPSTAD.

VOOR HET GENEZEN

Van alle keel- en longziekten is Ayer's Kersen Borstmiddel de best bekende remedie. Wanneer de longpijpen zeer doen en verstopt zijn van slijm is deze medicijn onwaardeerbaar. Het is een pijnstillend slijmafdrijvend middel, dat bij gevorderde tering de hoest staakt, de verscheurde weefsels streelt en heelt en een verfrischenden slaap aanbrengt. Weinige doses geven gewoonlijk spoedig hulp voor

Kou en Hoest.

Even krachtdadigen snel is zij in het verlichten van de smartelijke teekenen van asthma, zeere keel, heeschheid, kroep en kinkhoest en in duizende gezinnen is zij de eenige remedie in gebruik. Voor een geval van mood zou zij altijd bijde hand zijn. Geen huisgezin, waarin jonge kinderen zijn, kan doen zonder

Ayer's Kersen Borstmiddel.

GEPREPAREERD DOOR
Dr. J. C. AYER & Co., Lowell, Mass., U.S.A.
Verkrijgbaar bij alle Drogisten.

UNION LINIE

KONINKLIJKE MAILDIENST

UNION STOOMBOOTMAATSCHAPPIJ
(BEPERKT).

DE Mailbooten der Maatschappij vertrekken van Kaapstad naar Engeland via Madeira, om den anderen Woensdag te 4 uur n.m., te St. Helena, Ascension, Madeira en Lissabon als onder aanleggende.

VOOR ENGELAND.

MEXICAN, Kapt. LARMER, 8 Julij.
SPARTAN, Kapt. MUNN, 22 Julij.
ATHENIAN, Kapt. BAINBRIDGE, 19 Aug.
TARTAR, Kapt. WAIT, 19 Augustus.
SCOT, Kapt. TRAVERS, 2 September.

*Een van de Maatschappij's mooije Stoombooten zal SOUTHAMPTON verlaten voor HAMBURG, kort na den aankomst van deze Mailstoombooten.

RETOURKAARTJES naar ENGELAND, geldig voor Zes Maanden, worden uitgereikt tegen een vermindering van 10 percent op den Dubbelen Passageprijs.

RETOURKAARTJES voor HAVENS langs de KUST worden uitgereikt voor de terugreis binnen Drie Maanden per de Union of de Castle Maatschappij Stoombooten.

Voor Vracht of Passage doe men aansoek aan Kantoren van de Maatschappij, Adderleystraat.

THOS. E. FULLER.
Algemeene Bestierder voor Zuid Afrika.

DENTISTRY.

DR. BERKS T. HUTCHINSON, Surgeon Dentist, (L.D.S., R.C.S. Ire.), 2 Newstreet, Cape Town, Branch Surgery, Lady Grey-street, Paarl. Special visits: Malmesbury (Commercial Hotel) first Wednesdays Wellington (Commercial Hotel), third Wednesday; Stellenbosch (Mrs. WIUMS), 15th of every month, for insertion of Artificial Teeth, Fillings, Extractions, &c.

H. KLOSSER,

9, St. Georgestraat, Kaapstad,

VERSCHE AANVOER VAN

Heineken's Bier, Jenever Kaas, Cocao en Haringen.

Wekelijksche Aankomsten

VROEGEMARKT.

Van 24 Junij.

	£	s.	d.	£	s.	d.
Aardappelen, per mud ...	0	15	3	— 1	0	3
Appelen, per 100 ...	0	2	6	— 0	5	6
Bijeren per 100 ...	0	12	6	— 0	12	6
Guavas, per 100 ...	0	0	9	— 0	1	3
Havergerven, per 100 lb	0	3	0	— 0	4	1
Hoenders, per stuk ...	0	1	7	— 0	1	7
Kool, per stuk ...	0	0	1	— 0	0	2
Kaf, per vracht ...	1	7	0	— 1	7	0
Limoenen, per 100 ...	0	6	0	— 0	6	5
Peren, per 100 ...	0	1	0	— 0	1	3
Pompoenen, per stuk ...	0	0	3	— 0	0	4½
Patatas, per mud ...	0	7	1	— 0	8	0
Tomaties, per 100 ...	0	0	9	— 0	1	3
Uijen, per mud ...	0	8	5	— 0	8	5

9 Wagens.
5 Karren.

NIEUWE MARKT.

Van 23 Junij.

	£	s.	d.	£	s.	d.
Aardappelen, per mud	0	7	6	— 0	18	3
Appelen, per 100 ...	0	2	1	— 0	2	6
Boter, per lb. ...	0	1	0	— 0	1	6
Bloemkool, per stuk ...	0	0	0½	— 0	0	6
Citroenen, per stuk ...	0	0	2	— 0	0	3
Bijeren, per 100 ...	0	11	0	— 0	14	6
Eenden, per stuk ...	0	2	0	— 0	3	1½
Erwten, groene, per mud	0	13	6	— 0	13	6
Guavas, per 100 ...	0	0	2½	— 0	3	0
Ganzen, per stuk ...	0	2	2	— 0	3	1
Hoenders ...	0	0	10½	— 0	2	2
Kool, per stuk ...	0	0	1	— 0	0	1½
Klappers, per stuk ...	0	0	1½	— 0	0	1½
Limoenen, per 100 ...	0	2	6	— 0	6	7
Peren, per 100 ...	0	0	10	— 0	4	9
Fisangs, per bos ...	0	6	0	— 0	7	4
Patatas, per mud ...	0	3	10	— 0	6	6
Uijen, per mud ...	0	5	0	— 0	12	3
Zuurlimoenen, per 100	0	1	3	— 0	1	3

VERKOOPINGEN.

JUNIJ.

27.—September's Kraal, afdeeling Piquetberg, Vastgoed, in den insolventen boedel van E. J. Gildenhuys,—P. J. Retief, afslager.

29.—Stellenbosch, Losse Goederen, Huismeubelen, enz., van den heer D. Pool,—J. G. Mader, Afslager.

30.—Paarl, Vastgoed, Vaatwerk, Boerderijgereedschap, Wijn, Huisraad, enz., in de insolvente boedels van J. J. F. Le Roux en J. J. Le Roux, Jr.,—J. S. Marais & Co., Afslagers.

JULIJ.

1.—Klerksdorp, Vastgoed, in den insolventen boedel van de Hiekuil Kopje Goudmijnmaatschappij beperkt,—Sluiter & Neser, Afslagers.

2.—Achter-Paarl, Vaste en Losse Goederen, Boerderijgereedschap, Levende Have, Huisraad, enz., in den insolventen boedel van wijlen J. Ekstteen,—J. S. Marais & Co., Afslagers.

16. — Caledon, Bouwgrond, voor rekening van de Caledonsche Municipaliteit,—Dempers & Moore, Afslagers.

AUGUSTUS.

8.—Oorlogshoek, nabij Carnarvon, Levende Have, Losse Goederen, Huisraad, Boerderijgereedschap, enz., in den Testato boedel van J. E. van der Westhuijzen,—F. Weitz, Afslager.

De Zuid-Afrikaan.

DONDERDAG, 25 JUNIJ 1891.

DE KOLONIE EN DE DIAMANTVELDEN.

DE kwestie der Diamantvelden, door Sir T. Upington in de Wetgevende Vergadering als punt van onderzoek ter spraak gebragt, is thans naar een bij geheime stemming gekozen Comité verwezen, er daar kan men ze thans aan laten. In het debat er over zijn heel wat punten aangeroerd waar kennis der eigenaardige toestanden op de Diamantvelden zoowel als van regtspunten voor noodig is, en het ontbreekt, onder de leden van het Comité, niet aan hen die in het bezit dier kennis zijn. Intusschen zijn er ook anderen pas ter spraak gekomen, waar men zich ook anderszins een oordeel over kan vormen, en over deze zullen wij thans een woord zeggen.

Er werd aan den eenen kant gewezen op de ellende die aan de Diamantvelden heerscht; aan den anderen kant werd er gevraagd of er dan elders geen ellende te vinden is of was, en hoe het komt dat men daar zoovel minder van hoort. Ons dunkt die vraag niet moeijelijk te beantwoorden. Slechts aan plekken waar mijnbouw op groote schaal gedreven wordt en een tijd lang goede vruchten heeft afgeworpen, vindt men in Zuid Afrika die betrekkelijk talrijke menschenmassa's die bij magte zijn een luid geschreeuw te laten weêrklinken, en dus de aandacht van het geheele Koloniale publiek te trekken. Komt nu hierbij het feit dat diamantdelverij een zoodanig bedrijf is dat het op den duur niet met vrucht kan beoefend worden dan door middel van een amalgamatie, die thans in Griqualand West aan De Beer's Geconsolideerde Maatschappij een monopolie heeft gegeven, dan is de zaak terstond duidelijk. Men heeft eensdeels dat gehate woord monopolie, en anderdeels de luidjes die er een grieve van weten te maken. Met dit te zeggen beweren wij volstrekt niet dat er aan de Diamantvelden geen gebrek heerscht, en dat het niet raadzaam is om hulp te bieden. Ten stelligste daarentegen ontkennen wij de juistheid der opmerking door Sir T. Upington in zijn repliek gemaakt: dat het feit dat een groot aantal lieden aan Velden, de débriswasschers, eigenlijk slechts van de genade der Maatschappij leven, toont dat de toestand aan de Velden zeer bedenkelijk is. Integendeel, het toont alleen dat Kimberley en Beaconsfield op den duur niet langer groote middelpunten van bevolking blijven moeten, maar dat zij bestemd zijn om louter woonsteden te bevatten voor hen die op een of andere wijze met de diamantdelverij iets hebben uit te staan. Met gouddelverij is het anders, want hoe meer goud men wint, hoe beter. De markt voor diamanten is daarentegen beperkt, en moet dus in het belang der producenten kunnen geregeld worden.

Zoo wij het monopolie van De Beer's Maatschappij voorstaan, dan is dit niet omdat wij zoo bijzonder bang zijn om op bestaande regten inbreuk te maken, als het blijkt dat die regten in strijd zijn met het heil des volks. Niets zouden wij liever zien dan een maatregel die de Londen en Z. A. Exploratie Maatschappij van hier kon weg krijgen, en dat wij zulk een maatregel niet aanprijzen is alleen omdat wij weten dat de Kolonie er niet de noodige magt toe bezit. Toen echter de Maatschappij met de gezeten bevolking der steden op de Velden in strijd kwam, verheugde het ons het Parlement partij voor deze te zien nemen, en zoo ook later tijdens de waterkwestie, waar reeds De Beer's Maatschappij in betrokken was. Daarentegen, schoon wij het in der tijd niet raadzaam achten ons over de zaak te laten hooren—want het was een tusschen de Maatschappij en de gezeten bevolking, en ee stgenoemde achtte toen zelve een schikking raadzamer dan een strijd,—hebben wij het steeds voor de Kolonie een nadeel geacht dat men toegaf aan de eischen van een man als den heer O'Leary, die ten gerieve der winkeliers van Kimberley, en tevens om allerlei laffigheden over vrijheid en wat dies meer zij, de Maatschappij aan banden zocht te leggen wat de Naturellen in hare kazernes betrof, en daarin ook, door de zoo even gemelde toegevendheid der Maatschappij, slaagde. Onzes inziens zal de Kolonie van de Diamantvelden het meeste voordeel trekken als zij De Beer's Maatschappij niet slechts laat begaan, maar ook er voor zorgt dat de Naturellenbevolking zooveel mogelijk binnen de kazernes en buiten aanraking met het publiek gehouden wordt, zoodat zij leert inzien waar zij voor bestaat als zij zich binnen de perken eener beschaafde Maatschappij waagt. Komt het later zoo ver dat De Beer's Maatschappij, die onder de leiding van den heer Rhodes en in verband beschouwd met de Gecharterde Maatschappij, een ruimeren werkkring kan hebben dan die van een eenvoudige Diamantmaatschappij, in handen raakt die de voordeelen uit de mijnen gewonnen geheel naar het buitenland doen gaan, dan zal het belang der Kolonie meêbrengen dat men, door uitvoerbelasting op diamanten of dergelijke maatregelen, haar laat verongelukken, ten einde de Kolonisten weder gelegenheid te geven de mijnen te naaster. Die tijd is echter nog ver; de Maatschappij is voorloopig vrij Koloniaal van karakter, en er is alle kans dat zij dit blijven zal.

De heer Merriman voer zeer heftig tegen het denkbeeld uit dat het de pligt der Regering zou zijn om de lieden te Kimberley werk te verschaffen, en zag hierin teregt een Socialisme van de ergste soort. Kol. Schermbrucker nam het daarentegen voor het Socialisme op, dat volgens hem de grond van de natuurlijke toestanden des menschdoms was, maar dat, in uitersten overslaande, kwaad stichtte. Hij zeide daarbij dat hij de zaak met het oog op de zaken in zijn eigen vaderland bestudeerd had; en is hij tot de overtuiging gekomen dat in Europa de maatschappij niet kan in stand worden gehouden zonder dat men een zekere mate van Socialisme in praktijk brengt, dan heeft hij heel wat geestverwanten, te beginnen met Keizer Wilhelm. Doch wordt in Europa de door hem verkondigde leer gehuldigd dat de eene klasse bij de anderen niet mag worden achtergesteld, dan is het anders in een land als Z. Afrika waar niet alleen nooit iets goeds vaneregt kan komen als er niet een herschende en een dienende klasse bestaat—want dit is per slot van rekening met le geheele wereld het geval, en maatschappijen op de Europésche leest geschoeid zijn op den verkeerden weg,—maar waar tevens de mogelijkheid bestaat om, door het onderscheid van ras, lat van stand te handhaven. De Kolonist die hier Socialisme drijft, doet niet anders dan een toestand voorbereiden waartin hij met handen en voeten gebonden aan het Naturellendom zal worden overgeleverd.

Onder de blanken die aan de Velden thans lawaai maken, zijn lieden die, als hier alles goed en in het voordeel der ordentelijke lieden tegenover schurken geregeld was, hun verdiende straf niet ontgaan zouden. Dezen echter zijn niet de meerderheid, en nu is het de vraag wat voor die meerderheid kan gedaan worden. Het spreekt van zelf dat wij die vraag niet wagen te beantwoorden in de beantwoording aan het Comité later. Hiervan echter zijn wij overtuigd dat het er toe moet komen om de bevolking, al is het met verliezen voor sommige hunner, meerendeels van de plek te krijgen, en ze naar landen te doen vertrekken waar zij beter kunnen voortkomen. De heer Joubert sprak er van dat zij de boeren door hun arbeid konden helpen; wij twijfelen hieraan, op grond van hetgeen onlangs door den heer De Vos in het Huis gezegd werd: dat men geen boer en geen boerenarbeider worden kan als men er niet voor is opgeleid. Maar er is kans dat er spoedig meer middelpunten van bevolking in de verder gelegen Goudvelden zich zullen vormen, en gouddelverij met hetgeen er bij hoort heeft minder bezwaar dan diamantdelverij. Wordt lieze aan De Beer's Maatschappij gelaten, die slechts met een beperkt getal lieden werkt, en die er bijzonder belang bij heeft om de Naturellen in haar dienst van verkeer met de buitenwereld af te houden, dan sticht daarentegen gouddelverij groote en standhoudende steden, en in die steden behoort, in Z. Afrika, de dienende bevolking van het daartoe bestemde ras te zijn, zoodat men er in geen geval de strekking moet in de hand werken die thans in Europa en tevens in Amerika en Australië den werkmansstand een magt in het land doet zijn. Die strekking heerscht bij de roervinken der beweging te Kimberley, maar dit toont juist dat zij niet de regte lieden van Z. Afrika zijn, en dat het verkeerde gevolgen zou brengen als men hen door kunstmiddelen op de plek wilde houden.

DE TAALBEWEGING.

AAN schrandere en welsprekende betoogen als die van Ds. Moorrees in de bladen geplaatst, heeft de Taalbeweging in Zuid Afrika zoo al niet haar ontstaan dan toch hare bekendheid en betrekkelijke algemeenheid te danken. Daarop zijn gevolgd het Taaloongres en de vorming van den Taalbond, de discussie der Synode over de Taalkwestie en menige bijdrage tot toelichting van enkele punten. Wat men nog behoefde, en wat in het begin der beweging moeijelijk kon verwacht worden, is een veelomvattende, van diepen ernst en tevens vaderlandslievenden ijver getuigende maar toch bezadigde uiteenzetting van al de kwesties die met de Taalbeweging zamenhangen: van haar regt en van den weerstand dien zij ontmoet, van hetgeen haar kan en moet doen slagen, en van hetgeen haar, zoo als zooveel wat men hier in Zuid Afrika beoogd heeft kan doen wegsterven. In die behoefte is thans voorzien door een ons gezonden stuk, geschreven door "een lid van het Hoofdbestuur van den Taalbond," en hier ter stede gedrukt bij Townshend en Zoon. De titel is de vraag: "Zullen wij nog voor onze moedertaal ijveren?" Het antwoord is een zoo volledige uiteenzetting van hetgeen met betrekking tot die vraag kan betoogd worden, dat wij ons moeijelijk een grooter aanwinst kunnen voorstellen voor de Taalbeweging dan het geschrift in kwestie, dat in 30 pagina's een schat van nuttige wenken bevat. Wij zullen het niet ontleden, omdat wij vertrouwen dat al onze lezers het zullen lezen en herlezen. Niet slechts omdat daardoor hun denkbeelden over de zaak helderder zullen worden, maar ook, en vooral, omdat zij hun pligten in verband met de Taalbeweging er uit zullen leeren kennen, en dit is waarlijk zeer noodig.

Zoo er enkele punten zijn waarover wij het met den schrijver, wij zeggen niet oneens zijn maar gaarne zouden willen argumenteren, dan zijn deze toch van ondergeschikt belang. Slechts éene aanmerking zij ons vergund, die wij door een aanhaling uit het boekje zullen doen voorafgaan:—

Onze maatschappij bestaat eigenlijk uit twee deelen, die in de meeste opzigten zeer van elkander verschillen, en voorts is er het "gemengde volk" dat met ons meêgaat. Het eene deel bestaat uit de oude Hollandschsprekende ingezetenen, het andere uit de later aangekomen Engelschsprekenden. Ieder hoopt en verwacht toch dat zij eenmaal tot een groot volk, tot éene nationaliteit zullen samengesmolten zijn. Maar het is luidelijk dat indien deze ineensmelting op gedwongene wijze moest plaats vinden, binnen te korten tijd moest geschieden, en vooral, indien het Hollandschsprekend deel hans daartoe zijne taal moest gaan prijsgeven, dit eenvoudig beteekenen zou een neutraliseren, een uitwischen van dat deel der bevolking.

Het zou dan niets bijdragen tot de regte vorming van het karakter van dat toekomstig volk, vooral niet op godsdienstig gebied. Men zou hier eenvoudig eene Kolonie van Engelschen hebben, en daar de oude inwoners nooit in waarheid Engelschen worden kunnen, zullen zij maar zoo te zeggen tot dat "gemengde volk" moeten behooren. Dat zou beteekenen dat hunne geschiedenis van meer dan twee eeuwen eenvoudig moest worden uitgewischt, die geschiedenis die tuteit van edele karaktertrekken van ons volk, luide getuigt van treffende genadebetoonigen onzes Gods, en zwanger is van een krachtig leven voor de toekomst. Moet lat alles dan voor niets gelden, roekeloos weggeworpen worden?

Dat niet natuurlijk hij niet in die met de geschiedenis en het karakter van ons volk niet genoeg bekend is, of geen oog heeft voor hetgeen de Heere gedaan heeft voor ons land en kerk; maar van ons mag wel wat beters verwacht worden.

Dit alles is volkomen juist, maar wat wij willen aanwijzen is dat de loop der gebeurtenissen dit land werkelijk tweetalig heeft gemaakt, en dat het Afrikaner volk zijn afkomst niet verloochent als het, anders dan het Engelsche, hier een voorliefde voor toestert. De schrijver doelt iets later op de bepottelijke en aanstootelijke gewoonte om het Engelsch en 't Hollandsch zoo door elkaar te haspelen, dat men er een waren hutspot van maakt. Meroert," segt hij, "een gesprek in 't Hollandsch naar telkens wordt er te pas en te onpas een Engelsch woord of zinnetje ingelascht, of in een zelfden volzin gebruikt men bijna even veel Engelsche als Hollandsche woorden. Het is al akelig genoeg iemand uit pure pedanterie te hooren Engelsch praten en dan nog het Engelsch te hooren radbraken, maar lit is nog veel akeliger Weet gij waardoor die gewoonte ontstaat? Daardoor dat men geene der beide talen goed genoeg kent om daarin een fatsoenlijk gesprek te voeren; dan is men verpligt een brok van de eene en een stuk van de andere zamen te flansen, om toch eene gedachte te kunnen uitspreken." Ook hierin is veel waars maar aan den anderen kant is er geen twijfel aan of een volk waarvan de beschaafde klasse in meer dan één taal regt thuis is, komt van zelf er toe om nu eens uit de ééne, dan weder uit de andere taal een uitdrukking over te nemen, omdat niet alle gedachten in dezelfde taal even goed kunnen worden uitgedrukt. Nog onlangs sagen wij, in het verslag der Nederlandsche Z. A. Vereeniging, dat men Hollandsche tooneelstukjes naar Z. A. Afrika had gezonden om in den familiekring of bij gezellige bijeenkomsten te worden opgevoerd, maar dat men ze hier niet gebruiken kon, omdat in de dagelijksche spreektaal in Holland, die men daar natuurlijk op het familie-tooneel moet navolgen, zooveel Fransche en andere uitdrukkingen gemengd zijn. Daarom zien wij niet zooveel kwaad in het door elkaar haspelen van Hollandsch en Engelsch alhier als de schrijver, schoon wij gaarne erkennen dat men er hier veel te veel aan doet, en dat dus een waarschuwend woord wel degelijk noodig is. Zooveel echter is zeker, en voor de Z. Afrikaansche taalkwestie van groot belang, dat als het Hollandsch hier van zelf een wijziging ondergaat die men niet behoort af te keuren, en als het verkeerd zou zijn om een stijf en on-Afrikaansch Hollandsch hier voor te staan, het evenzeer verkeerd is om, zoo als hier maar te veel de gewoonte is, zich te ergeren als een Kaapsch kind, dat op school altijd Engelsch leert en het ruim zoo gemakkelijk spreekt als zijn eigen Hollandsch, niet in allen deele zoo zuiver een uitspraak in het Engelsch heeft en zich niet zoo stipt aan idiomatisch Engelsch houdt als Engelsche puristen, die zelfs hun eigen meest gelezen schrijvers, b.v. Dickens, van slecht Engelsch betichten. Op dit punt dient wel degelijk gelet te worden, daar die puristen zich hier te lande maar al te zeer verbeelden de wet te kunnen voorschrijven, in plaats van de eigenaardige omstandigheden die men hier aantreft in aanmerking te nemen.

'T EEN EN ANDER.

EEN BERIGT van Kol. Penuefather over het gebeurde te Massikessie verschilt in één opzigt van de lezing der Portugezen. Volgens dezen hadden de mannen der Maatschappij van hen vernomen dat de *modus vivendi* verlengd was, en hadden zij dit niet prettig gevonden; volgens Kol. Pennefather, of liever—wat iets geheel anders is,—volgens zijn zegsmannen, hadden de Portugezen verklaard dat zij van geen verlenging van den *modus vivendi* wisten. Die zaak blijft dus in het midden, maar merkwaardig is het hoe de Engelschen, volgens hun eigen berigten, Massikessie steeds nader komen. Eerst had het gevecht zeventien mijlen ver van Massikessie plaats gehad; daarna had de *Cape Times* uit een heel sekure bron vernomen dat zij ten minste vier mijlen ver van Massikessie waren. Thans zijn die vier mijlen tot twee- en een half verminderd, en op dien afstand een verschansing op een heuvel ziende, hadden de Portugezen waarlijk alle reden tot een verkenning.

De heer Orpen, M.L.A., stak Dingsdag in de Wetgevende Vergadering weder een dier lange toespraken af waar niemand naar luisteren en die niemand rapporteren kan; en toen hij van schapendip op visscherij, als een onderdeel van het Landbouw Departement, van visschen op sprinkhanen kwam zag men een lach op het gelaat van leden die een oogenblik geleden tusschen waken en slapen schenen te zijn. Intusschen moeten wij dit zeggen dat niet iedereen pleizier heeft om de kat de bel aan te binden, en dat, *als* er werkelijk klagten tegen het beheer van het Departement van Landbouw zijn, het niet kwaad is dat iemand hiermeê voor den dag komt. *Als*, zeggen wij; wat ons betreft hebben wij van geen bepaalde klagten tegen het permanente hoofd van het Departement vernomen, schoon men zich herinneren zal dat wij in der tijd, toen de zaak van den heer Péringuey besproken werd, uit de stukken hierover meenden te zien dat de organisatie van het Departement niet al te goed was, en eigenlijk niemand scheen te weten wie aldaar verantwoordelijk was voor hetgeen gedaan werd. Nu het debat tot over veertien dagen verdaagd is, zal het de leden niet aan gelegenheid ontbreken om zelve na te gaan hoe de zaken in het Departement geregeld zijn, en na het gesprokene door den heer Orpen kunnen zij zich aan dien pligt moeijelijk ontrekken.

Het voorstel Schermbrucker in het Parlement, tot het voorleggen van stukken over een zaak tusschen de Regering en den heer Le Roux, M.L.A., hinderde ons Dingsdag als een dergelijke poging tot onnoodige verdachtmakerij, als onder het vorige Ministerie de aanvallen hierop gewaagd om die laffe geschiedenissen van het kontrakt van den heer Brown, of de heerenregten in de Crosbie-Wood zaak. Niet dat de Kolonel iets zeide wat naar een beschuldiging der Regering leek, maar de heer Merriman, op een artikel in de *Kaffr. Watchman* over de zaak wijzende, roerde een snaar aan die weerklank moest vinden; en conduit gezegd, is het waar dat een parlementslid in het reces aan dagbladschrijverij doet zonder bekend te staan als zijn brood er meê winnend, dan lankt ons dit maar half netjes, en juist geschikt om hem aan onaangenaamheden bloot te stellen. Wij willen natuurlijk in de zaak niet treden, nu wij ze alleen uit de toespraken van den Kolonel en den heer Merriman kennen; maar hoewel het gezegde van laatstgenoemde—dat men wist hoe de Regering van landprocessen in het Hooge Geregtshof plagt af te komen,—welligt niet geheel in overeenstemming is met hetgeen men van de houding der Regering tegenover de Regterlijke Magt verwacht, geloven wij dat niet weinigen die gelegenheid hebben om zulke processen na te gaan, zijn aanmerking zoo vreemd niet vinden zullen.

Als in Natal de Gouverneur vrijheid blijft behouden om op eigen gelegenheid te handelen, al heeft hij verantwoordelijke Ministers; als hij in Naturellenzaken, in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van het Groot-opperhoofd, H M. de Koningin, de vrije hand behoudt; als niet eenmaal de aansienlijke som jaarlijks voor de belangen der Naturellen bestemd naar den raad der Ministers zal besteed worden; wat zal dan Verantwoordelijk Bestuur in Natal anders zijn dan een wassen neus? De Afrikaner boeren althans kunnen er niet voor zijn, want zij beseffen dat de hoofdreden om een verandering te willen daarin ligt dat het voor de Kolonisten raadzaam is om de Naturellenkwestie zelve te regelen. Wij vertrouwen dat men in Natal met de plannen der Rijksregering geen genoegen zal nemen; en als thans een republikeinsche partij in het land het hoofd opsteekt en op aansluiting aan de Republieken onder eigen vlag aandringt, dan zal dit natuurlijk wel heel wat weerstand ontmoeten, maar ook in de Kaapkolonie zal de Afrikaner bevolking wel degelijk inzien dat de Natalezen den regten weg betreden en in het ware belang van geheel Z. Afrika werkzaam zijn. Met die ellendige zorg van Engeland voor de belangen van het lagere ras, al moet het betere daarbij lijden, kan Z. Afrika nooit tot waren bloei geraken, tenzij het zich of van Engeland los maakt, of zulk een positie weet in te nemen dat het zich aan geen beveler uit Londen meer behoeft te bekreunen.

Sigcau wil Umhlangaso en de zijnen uitroeijen, en de *Cape Times* verlangt dat de Kolonie zich om der menschlievendheid wille in de Pondo zaken mengen zal. De ware menschlievendheid—die welke het heil en den voortuitgang der menschheid beoogt,—gebiedt de Kaapsche Regering onthouding van alle inmenging in Pondo zaken, tenzij er gelegenheid bestaat om het beste deel van Pondoland door het Europésche ras te laten koloniseren, en dus den weg voor te bereiden tot ware heerschappij der Kolonisten in elk deel des lands waar de Koloniale Regering het bewind voert.

In de *Transvaal Observer* wordt, naar aanleiding van hetgeen in een Koloniaal blad over de toespraak van den heer De Waal in het debat over ballotage gezegd is, de aanmerking gemaakt dat blijkbaar ballotage voor de Kaapkolonie zeer noodig is. Nu, dat's gemakkelijk te zeggen voor iemand die Z. Afrika kent door hetgeen hij in Natal en in de Z. A. Republiek gezien heeft; maar weet de man dan niet dat men hier te lande, toen men vrije instellingen bekwam, de opheffing van alle rassen-onderscheid bij de stembus en bij kweg, en dat de Naturellenstemmen hier worden aangewend om datgene van de Kolonistenrassen een voorrang te geven dat in de minderheid is? Wordt er niet voor gezorgd dat de ware Kolonistenbelangen bovenaan blijven, dan zal men weldra die belangen zeer zien lijden; en juist ballotage is geheel en al in het voordeel van de Naturellenbevolking en van hen die uit verblinding steun bij haar zoeken, om later het tegen haar te verliezen.

DE MINISTER VAN PUBLIEKE WERKEN, de Ed. heer Sivewright, betert stadig aan, maar is nog niet weer zoo wel, om zijn ministeriële werkzaamheden te kunnen hervatten.

SPAARBANK.—Belangstellenden verwijzen we naar een advertentie van den Secretaris dezer stedelijke inrigting.

HET TOONEEL. — Heden avond wordt door Miss Beddarid's Gezelschap voor het eerst opgevoerd het tooneelstuk van Lord Lytton, getiteld: "Money."

BRITSCH BECHUANALAND.—Het plan om van Vrijburg Noordwaarts een goedkooper en eigenen Spoorweg te leggen vindt in het Vrijburgsche blad grooten bijval.

MISS MURRAY, dochter van wijlen Prof Murray, te Stellenbosch, heeft de benoeming van Directrice van het Dames Instituut te Bloemfontein aangenomen.

VREDENBURG SCHOOL.—Bij de prijsuitdeeling dezer school op Maandag bekleedde Dr. Cameron den voorzitterstoel, en werden de prijzen door Lady Loch uitgereikt.

DE KAFFERHOOFDMAN VELDTMAN, behoorende tot het Fingo ras is gister naar Engeland, op een bezoek aan de Koningin, vertrokken Koren op den molen der negervriendjes te Londen!

Z. A. COLLEGE SCHOOL.—Twee kamers zullen aan deze inrigting worden bijgebouwd, maar men gebrek aan ruimte begint te krijgen. De kosten zijn geraamd op een losse £1000 sterling.

TE BRITSTOWN bragt een Basaar der Nederduitsch Gereformeerde Kerk £1,440 op, en toen bleven er nog 100 schapen onverkocht. Dat is voor andere dorpen om van te waterdanden!

MALMESBURY. — De jaarlijksche algemeene vergadering der Malmesbury Executeurskamer zal, zoo annoncceert de Secretaris in dit nommer, op Woensdag, den 15den Julij aanstaande worden gehouden.

SNAAKS. — Uit onzen Bedfordschen tijdgenoot zien wij, dat aldaar verleden week donder rolde, de rosen bloesijden en de boomen begonnen uit te botten. "Wij meenen te moeten vragen," zoo zegt de *Volksbode*, "of de natuur niet uit de orde is?"

DE DRANK KAN TOCH WEL EENS GOED DOEN.—Een Naturel brak in een seker hotel en maakte de geëlladie ledig. Door zijn werken was hij dorstig geworden en dronk zooveel drank, die hij maar voor het grijpen had, dat hij eigenaar's morgens hem hulpeloos beschonken op den vloer vond, zijne zakken gevuld met goud en zilver.—*Potchefstroomer.*

WORCESTER. — Eene publieke vergadering van al te dezer plaatse, volgens een advertentie in dit nommer, worden gehouden op aanst Zaturdag morgen, onder voorzitterschap van den heer J. J. de Vos, L.W.V., om de nieuwe Drankwet te bespreken.

IN DE DAMESSCHOOL VAN MEJUFV. REID te deser stede, werd eergisteren avond de jaarlijksche prijsuitdeeling gehouden. De heer Birch reikte ze uit en behalve deze sprak ook de Deken van deze stad de jonge dames toe.

DE "ARTOIS" STOOMKOREENMOLENS worden Zaturdag morgen, onder de noodige festiviteiten, geopend. Over de 300 gasten zijn uitgenoodigd om aan de plegtigheid deel te nemen. Een extra trein gaat naar bij Cores Weg Station heen en terug voor deze speciale gelegenheid.

VAN DER BIJL'S TREK.—Onze geachte vriend de heer P. L. van der Bijl, is met zijn gezelschap nu bijna gereed om naar het nieuwe Dorado, Mashonaland, te trekken. Vier wagens zijn gisteren naar Vrijburg gezonden en de leden van den Trek gaan misschien nog heden vertrekken.

ZENDINGSCHOLEN.—De Bondstak van Achter de Paarl heeft het volgende besluit genomen: "Deze vergadering spreekt hare goedkeuring uit over het voorstel Ds Waal in het Parlement, om Zendingscholen met beraad van den Distriktsraad gedurende ploeg- en oogsttijd te sluiten en wenscht dien heer harten hartelijken dank toe te brengen voor zijn streven in het belang van land en volk, en hoopt dat onze plaatselijke vertegenwoordigers hem getrouw zullen steunen."

HUMANSDORP. — Vandaar klagten in de *Echo* over de schade door de regens aan wegen enz. aangerigt, terwijl het aan den anderen kant blijkt, dat het water dat men in het dorp drinkt alles behalve zoo is als drinkbaar water zijn moet. In Tsitsikamma gaan de verwoesting van het water met die van tijgers gepaard, die de schapen tot in de kraalen vervolgen; maar men heeft er onlangs jagt op gemaakt en een paar doodgeschoten.

ONTPLOFFING tegen VOORLEZING.—In weerwil van het leelijke weder op Maandag was er in de zaal der Christelijke Jongelingsvereeniging op Maandag avond een vrij goed opkomst tot het aanhooren der lezing van Eerw. Vine Hall over den berg Sinai en het naburige land, die hij zelf bezocht heeft, toen men plotseling een ontploffing hoorde en tevens het licht uitging. Natuurlijk liep zoowat iedereen weg, maar weldra vernam men dat in de naaste kamer voorbereidselen gemaakt waren voor het kalklicht, waarmee sekere gezigten van het land zouden verlicht worden, en dat bij die gelegenheid het daarbij gebruikte zuur- en waterstofgas een standje gekregen hadden, waarvan de ontploffing het gevolg was. Behalve één persoon die iets tegen zijn oor had gehad was niemand beschadigd, maar de kamer is in ontredderden toestand, en van de lezing kwam niets.

ZONDAGSTREINEN.—Van een geacht correspondent hebben wij een brief ontvangen ter weerspreking van dien van Ds. Du Toit over Zondagstreinen, die onlangs in ons blad verschenen is. Onze reden om hem niet te plaatsen is dat de schrijver zich niet bepaakt tot enkele praktische wenken over punten waarop tegenstanders van Zondagstreinen zijn insigtens te ver gaan, maar een standpunt omtrent de Zondagsheiliging inneemt dat wel datgene is van vele Europésche landen en ook van niet weinige bewoners der Kolonie, maar eenvoudig tal van andere brieven ter bestrijding uit zou lokken. Dat Zondag niet alechts als rustdag maar ook als dag des Heeren te beschouwen is bij de Afrikaanse bevolking gebruik, en ongaarne zouden wij ons blad voor een discussie openen, waar de regtmatigheid van dit gebruik bij in twijfel wordt getrokken.

EEN DERTIG HUWELIJK.—Een correspondent schrijft ons, onder datum 19 dezer van Burgersdorp, het volgende: "Nog niets heb ik tot mijn verwondering in uwe courant gezien aangaande het huwelijk van jongej. Maria Maskew, oudste dochter van ouzen geachten Magistraat, den heer W. W. Maskew. De rouwpligtigheid had verleden Dingsdag plaats in de Ned. Geref. Kerk alhier, ten aanschouwe van vrij wat vriendinnen en vrienden, die waren opgekomen om te zien dat het jong paartje in deze echte kluisters van Cupido werd gesmeed. De gelukkige "Adam" was in dit geval de heer Carl Fehr, koopman alhier en zoon van wijlen

De Oostelijke Provincie

UITENHAGE, 23 Junij.—Prachtige regen sedert Donderdag hier gevallen. Tot op heden reeds over de drie duim.

Regen.

RIVERSDALE, 24 Junij.— Veel regen gisteren en eergisteren gevallen en al de rivieren vol. De post van Kaapstad heeft 12 uur vertraging ondergaan, door den gezwollen staat van Kafferkuilsrivier.

Meer Amalgamatie.

Naar Mashonaland.

Kimberley.

KIMBERLEY, 24 Junij.—Men gaat de "United" Diamond Mijnmaatschappij amalgameeren met de Nieuwe Jagersfontein Mijnmaatschappij. Eerstgenoemde krijgt £17,000 ten volle opbetaalde aandeelen in de Nieuwe Jagersfontein, terwijl deze alle baten en schulden der eerste overneemt. De heer procureur A. E. Caldecott gaat binnen kort naar Mashonaland, om daar een belangrijke betrekking te vervullen. De Stadsraad van Kimberley en het Beaconsfield Werk-Bureau zijn bezig getuigenis te vergaren voor het Comité van Onderzoek naar den nood op de Velden.

NATAL.

Weer een concessie van een zwarten Niksnuts.

DURBAN, 22 Junij.—De *Mercury* publiceert afschriften van een concessie van Umzila, gedateerd, Mei 1874, en van de bekrachtiging door Gungunyaan in 1889, aan zekeren J. Agnew, een oud Natalsch Kolonist, die grooten invloed op de saak der Portugeesche bezittingen kunnen hebben. De concessie is vier jaar ouder dan de schorsing der Portugeesche Regering aan Kol. D'Andrade, en negen jaren dan die der Mozambique Maatschappij De concessie loopt over 25,000 vierkante mijlen, waaronder de geheele Sabi Vallei, gaat tot bezuiden de Zimbabye bouwvallen, en houdt een aantal rivieren, waaronder bijrivieren der Pungwe, in, gelijk ook Massikessie, Mount Bismarck en Carl Mauch's goudvelden. De stukken zijn behoorlijk geteekend en betuigd, en er is geen twijfel aan de echtheid.

Een hond.

DURBAN, 22 Junij.—Een van de laatste der Hondenpartij, Gardner genaamd, is naar hier gekomen, en weêrspreekt ten stelligste het berigt van Majoor Johnson omtrent de gezondheid van den weg langs de Pungwe, die hij beschrijft als de ongezondste plek die hij op zijn vrij groote reizen gezien heeft. Vier hunner gingen naar Mpande, waar de Portugezen hen tegen hielden. Lewis stierf, Gardner was elf dagen lang zijn bewustzijn kwijt, en Mercer en een Kaffer liggen nog aan de koorts. Een boot werd in de rivier gevonden, met twee man, een dood en een ziek aan de koorts.

Verantwoordelijk Gouvernement.

PIETERMARITZBURG, 23 Junij.—De Boodschap van den Engelschen Minister van Koloniën, met betrekking tot het Verantwoordelijk Gouvernement Wetsontwerp, gepasseerd door den Wetgevenden Raad, werd gister avond aangeboden. Er zijn slechts drie punten van belang, waarop de Minister aanmerkingen maakt. Ten eerste denkt Z E. dat de Gouverneur het regt moet hebben, om zijn discretie te gebruiken, gewoonlijk door een Gouverneur uitgeoefend, om in oppositie te handelen met zijn Ministers, mogt hij daartoe voldoende redenen hebben; ten tweede kan de Rijksregering niet toestaan dat de Gouverneur gaan de uitspraak zijner Ministers onderhevig zal zijn als hij zijn functies en magt uitoefent als Opperhoofd der Naturellen; ten derde dat £20,000 jaarlijks worde toegestaan tot Naturellen doeleinden onder het Ontwerp, niet staande onder controle der Wetgeving.

Opbrengst.

Nieuwe Wetten.

PIETERMARITZBURG, 24 Junij.—De opbrengst voor de elf maanden, eindigende 31 Mei is £1,154,905, een achteruitgang van £280,000, vergeleken bij hetzelfde tijdperk van verleden jaar. Spoorwegen ontvingen gedurende de week eindigende 13 dezer £9,211, een vermeerdering van £235 dezelfde week verleden jaar. De Wetgevende Raad passeerde de tweede lezing van een Wetsontwerp om de leden, uitgezonderd die der Regering, £1 per dag als reiskosten te geven. Een motie om de hutbelasting te vermeerderen werd teruggetrokken. Men besloot dat der Regering worde gevraagd een Wetsontwerp in te dienen, om de dorpen van water te voorzien.

Z. A. REPUBLIEK.

De Volksraden.

Kapt. Muhlenbeck.

PRETORIA, 22 Junij.—De Eerste Volksraad heeft heden de algemeene strekking goedgekeurd van de Wet op het zegelen van kwitanties, en het artikel aangenomen dat vastatelt dat alle kwitanties tusschen £1 en £10 een zegel van 1d. moeten hebben. De Tweede Volksraad heeft het artikel van zijn Reglement vernietigd dat de President en de leden van den Uitvoerenden Raad van de beraadslagingen kon doen uitsluiten. De Uitvoerende Raad heeft het doodvonnis over Kapt. Mühlenbeck uitgesproken in een van zeven jaren gevangenis veranderd.

Inbraak.

Een Dieven-Bende.

JOHANNESBURG, 23 Junij.—Het schijnt dat er een dieven- en inbrekersbende aan het werk is hier. Een tak van het Postkantoor werd gisteren avond ingebroken, terwijl men de brandkast medenam. Een politie-agent vond de kast terug, maar de dieven kozen het hazenpad en lieten de handkar met de kast er op aan het lot over. In andere plekken brak men eveneens in.

Wedrennen.

JOHANNESBURG, 24 Junij.—Het volgende gewigt moet in de Winter Handicap door de paarden worden gedragen:—*Overveen* 10 st 7lb, *Prosecutor* 9 st 12 lb, *Goschen* 9 st 7 lb, *Tracker* 9 st 4 lb, *Mariner* 8 st 12 lb, *Chantieleer* 8 st 12 lb, *Vagebond* 8 st 9 lb, *Valhalla* 8 st 6 lb, *Debtor* 8st 5 lb, *Blue Rock* 8 st 1 lb, *St Albans* 8 st, *Master Cecil* 7 st 13, *Yorkshire Lass* 7 st 12 lb, *Vichy* 7 st 8 lb, *Pontiff* 7 st 7 lb, *Frisolity* 7 st 6 lb, *Stockicell* 7 st, *Chipmunk* 6 st 13 lb, *Mohawk* 6 st 12, *Esher Lass* 6 st 12 lb, *Friendship* 6 st 10 lb, *Young Plunger* 6 st 10 lb, *Aquarius* 6 st 5 lb, *Bulfe* 6 st, *Gladstone* 6 st.

Aankomst der Mailstoomboot.

Ook de *Roslin Castle* was weder gisteren in den voormiddag hierbinnen. Als passagiers voor hier heeft zij gebragt Baron Oppenheim, Eerw. Dr. Stewart, Dr. en mej. Lange, de familie Rutherford Brydone (3), de heer en mej. Gordon, jongej. Lowdell, den heer en jongeh. Davidson, mej. Ernestine Lehham, jongejf. Bertha Coultas, Hay, de heeren Bartlett, Crawford, Van Angelbeek Scott, Cherrington, R. W. Murray, Reynolds, Gatter, Launders, Nixon, Hunt en Brangwyn.

De hier ontvangen mailbladen houden zich vooral met twee hoofdpunten bezig: de zaak Sir W. Gordon Cumming en den proftogt van de *Scot*, die 20 kroopen per uur heeft gemaakt. In beide gevallen zijn de berigten door portretten opgeluisterd. De eerste zaak is voor onze lezers van geen belang; over de *Scot* zullen wij later wel iets meêdeelen.

Het verdere Engelsche nieuws houdt onder anderen in dat de Regering terstond na het aftreden der Landverkoop Wet de Wet op het Vrije Onderwijs in behandeling dacht te brengen; dat niet alleen, zoo als in een telegram reeds gemeld is, de verkiezing te Paisley met een overwinning der Liberalen geëindigd is, maar dat ook in Noord Bucks, waar door het gebeurde met Kapt. Verney een vakatuur was, de Liberale kandidaat Leon een groote meerderheid bekomen heeft over zijn tegenkandidaat Hubbard (denzelfden die in der tijd te Bloemfontein als "Mohawk" straatschenderij pleegde), dan bij de vorige verkiezing, en dat de Minister Balfour, de Liberale Unie van vrouwen toesprekende (wat doet daar een Minister?), verklaarde dat weldra de Wet op de Middelen in gehoel Ierland zou worden opgeheven. Van belang is een berigt dat, volgens een verklaring door zu wijlen Prins Napoleon kort voor zijn dood aan een Franschman gedaan, Koning Humbert van Italië een verzekering van Engeland bekomen heeft dat, als het tusschen Frankrijk en Italië tot een oorlog komt, de Engelsche vloot Italië zal bijstaan. Dit bevalt evenmin de Fransche als de Engelsche partij die geen heil in Engeland's inmengelog in de politiek van het vaste land ziet.

De Keizer van Ruland is te Moskow binnengekomen, terwijl al de straten met soldaten bezet waren, en niemand aan een venster of op een balkon mogt verschijnen. Toch beweert men dat hij van plan is Moskow tot zijn gewoon verblijf te maken. Tegen de Joden worden nieuwe maatregelen genomen, en ook te Corfu blijkt er erg met hen gehandeld te zijn.

Verder niets van belang, hetzij uit Europa of Amerika. Omtrent Z. Afrikaansche zaken heet het dat, onder anderen naar aanleiding van een geschrift van zekeren Africanus (schreef adv. Leonard niet onder dien naam?) in officiersringen het denkbeeld zich lucht geef dat er veel meer roolbaatjes dan thans in Z Afrika moeten zijn, ten einde de "Boers" kapot te maken zoodra zij iets begionen; en dat op een vraag van den heer Labouchere in het Lagerhuis door Baron De Worms geantwoord is dat de Engelsche Regering niet van plan was om het de Gecharterde Maatschappij lastig te maken door een deel harer goudwinsten te vorderen.

WIJNBERG.

(Medegedeeld.)

Laatstleden Donderdag avond had alhier de Jaarlijksche Prijsuitdeeling plaats aan de Eerste Klas Publieke Meisjesschool, onder leiding van Miss A. H. Chambers. Daar uw correspondent niet in de gelegenheid was om de verrigtingen van dien avond bij te wonen, zal hij u slechts mededeelen, wat hij omtrent deze zoo nuttige inrigting weet.

Hij meent dat het van het hoogste belang is dat de lezers van uw blad met de zelve nader bekend worden. Onder de Opvoedings Inrigtingen voor jonge dames in deze Kolonie bekleedt deze toch een voorname plaats. Aan het hoofd er van staat Miss A. Halley Chambers, eene dame die de hoogste getuigschriften bezit, onder anderen een van niemand minder dan de Aarts-bisschop van Canterbury. Zij wordt geholpen door negen andere dames, en waarvan Miss Roodhuizen, onderwijzin de moderne talen geeft Hollandsch wordt er grondig en degelijk onderwezen. Uit het jaarlijksch rapport, dat bij de prijsuitdeeling werd voorgelezen, bleek het dat er niet minder dan 36 jonge dames Hollandsch leeren, terwijl er 22 zijn die zich op de Fransche taal toeleggen. Twee jongedames leeren ook Grieksch. Wat niet verge ten mag worden is dat de jonge dames in de hoogere afdeeling, voor de verschillende Universiteits Examens zorgvuldig worden voorbereid, terwijl er ook een klas gevormd is, waarin de jonge dames tot Onderwijzeressen worden opgeleid. Reeds heeft deze inrigting een aantal harer leerlingen door genoemde examens gekregen, sommigen waarvan zeer hoog op de lijst stonden. Het getal leerlingen beloopt zoo eventjes 128, terwijl er 27 boarders zijn, de meesten komende uit verschillende districten der Kolonie. Wij hebben vernomen, dat het Gouvernement, dit in den persoon van Sir Langham Dale reeds veel voor deze inrigting gedaan heeft, een additioneele toelaag van £50 's jaars gaat geven voor eene Onderwijseres in "Dressmaking." Dus zullen de jonge dames, als zij van school naar huis komen ook voor zich een tabbertje kunnen maken. Wij zouden elke ouder radeen de harer dochter naar het "Wynberg Seminary" te sturen.

De gebouwen zijn zeer vergroot; ook is er onlangs een fraaije zaal aangebouwd. De ligging is *wel* gekozen en laat zeker niets te wenschen over. Wijnberg met zijne prachtige eiken- en denneboomen en schoone dreven is zeker een beboorlijk plekje. A's wij ons eeri neren hoe deze inrigting in 1885 met slechts 27 kinderen en 3 Onderwijzeressen begonnen is, en wij zien op het groote getal kinderen en Onderwijzeressen van heden, dan mogen wij den stichter, Ds. Strasheim, wegens zijn wenschen met zijne welgeslaagde pogingen. Aan Z.Eerw.'s volharding in deze is het zeker in de eerste plaats te danken, dat deze inrigting tot stand gekomen is. Maar ook de leden van 't Bestuur hebben hun aandeel er in gehad, en verdienen dan ook met Ds. Strasheim onsen hartelijken dank. Dat de inrigting in eene groote en algemeen gevoelde behoefte voorzien is zeker, en was zij niet tot stand gekomen, vele van de kinderen, die nu daar onderwezen worden, zouden vandaag in de Roomsche "Convent School" zijn; dat is ook zeker.

HET PARLEMENT.

WETGEVENDE RAAD.

MAANDAG, 22 JUNIJ 1891.

(Vervolg.)

MAGISTRAATSHOVEN.

De Ed. heer Van Rhyn sei, dat sooals de wetten omtrent deze Hoven nu waren, het soms maar net mooijelijk ging. De een persoon kon nu, woonde de ander in een verschillend district, deze dagvaarden voor zeer kleine bedragen voor het Hoog Geregtshof dezer Kolonie. De deur stond voor groot misbruik te dezen opzigte open. Wilde men een ander grooten last aandoen, dan was daarvoor onder de tegenwoordige wet de schoonste gelegenheid, en hoeveel te spoediger zij werd veranderd des te beter. De kosten van het veranderen sou ten niet groot zijn en hij wou zelf als het Ministerie het goed vond, wel een Bill inbrengen. Kleine oorzaken hadden groote gevolgen en door één persoon werd soms veel "bloed gestort." De Wet was swak en moest sterker worden gemaakt. Vele veranderingen waren noodig, maar de nu door hem voorgestelde was de noodzakelijkste.

De Ed. heer Neethling sei, dat het mes van beide kanten sneed; want veronderstel dat men een verreef zaak wilde bewijzen, dan zou men, werd de verandering aangenomen, soms 6 à 800 mijlen moeten reisen, om zijn vordering te bewijzen. Deze onkosten en dit ongemak moesten door den schuldenaar worden gedragen.

De Ed. heer Van den Heever was voor de motie. Zijn edele vriend (de heer Van Rhyn) had er echter reeds genoeg van gezegd en dus kon hij maar zwijgen. De Magistraten waren bepaald knap genoeg, om in deze kleine zaken vonnis te geven.

De Ed. heer Meurant dacht het 's best, de zaak aan het Gouvernement te laten, enried terugtrekking aan.

De Ed. heer Sauer sei, dat men tegen de volgende sitting van het Parlement een nieuwe Bill over deze zaak sou indienen. Wachten sou daarom het beste wesen. Het was met de zaak nu zoó Kwam een kleine zaak van personen uit de Kaapsche Afdeeling voor het Hooge Hof, dan kon dit ligchaam Magistraatshof kosten geven. De Minister dacht echter niet dat, sooals de wet nu was, het Hoog Geregtshof eenige discretie had omtrent het vaststellen der kosten, waar de personen in verschillende districten woonden. In sulke gevallen, moest het Hooge Hof ook Hoog Hof kosten toestaan. Het Hoog Geregtshof moest dezelfde discretie krijgen voor zaken waar personen in hetzelfde district wonen wat kosten betreft, dit wilde de voorsteller als de Minister hem regt begreep W.I, sooals reeds gezegd, een wet sou worden ingediend en op al deze zaken sou, bij het opmaken van het Ontwerp, ter dege gelet worden. De Minister hoopte dat zijn edele vriend, met deze explanatie tevreden, zijn motie sou intrekken.

Hierop deed de Ed. voorsteller aldus, verwachtende de dingen die komen souden.

BRANDZIEKTE.

De Ed heer Neethling vroeg verlof tot het indienen van een Wetsontwerp om de Wetten op Brandziekte te amendeeren.

De Ed heer kreeg daarvoor permissie; tweede lezing volgende week.

HOSPITALEN.

Sir H. Stockenstroom stelde voor te beslaten:—Dat volgens de gevoelens van dit Huis het hoogst noodzakelijk voor de behoefte van den tak van den Publieken Dienst is, dat hospitaal accommodatie onder de zorg van de Regerings Geneeskundige zoder uitstel behoort gemaakt te worden voor het gebruik en nut van de Spoorweg geëmployeerden op de Middellandsche en Noord Oostelijke Lijnen, soodanig hospitaal te worden opgerigt te Oradock, het meest centraal en geschikste punt.

De Ed. voorsteller gaf eenige illustratien, hoe of het er in zijn buurt op de spoorweglijnen, met betrekking tot hospitalen, uitsag en zei dat het gevraagde in zijn motie zeer noodig was.

Desolfde Minister, antwoordende, las een memorandum over de saak in kwestie han delende. Daaruit bleek dat de kwestie reeds in hoogere kwartieren was besproken en Oradock als een eventueel geschikte plaats was genoemd; het sou echter het best zijn de saak uit te stellen totdat de reorganisatie van het Spoorweg Zieken Fonds was voltooid. De agerende Bestuurder-Generaal van Spoorwegen was wel voor een Hospitaal te Cradock en de Minister self had er niet tegen en was dus ook niet tegen de motie; Z.Ed. sou echter gaarne de woorden "zonder uitstel" zien geschrapt.

De Ed. heer Neethling zei, dat de saak misschien noodig was, maar er waren vele andere plekken waar die zaken even noodig waren. In dit geval zou een deel van het land slechts worden bevoordeeld, hij was voor *fair play*. Hij kon niet voor de motie stemmen. Wat souden de onkosten wezen?

Minister Sauer zei, dat wat de onkosten betreft, het Parlement natuurlijk sou worden gevraagd. Het was de opinie van de spoorweg beambten, dat Oradock de geschiktste plek was voor de Middellandsche lijn, en naar de opinie van deze lieden moest toch zekerlijk ook worden geluisterd.

De Ed. heer Van den Heever had geen vrijheid om de motie te ondersteunen. Er waren reeds groote hospitalen genoeg; waarom dus nog meer? Doctors en verzorgers moesten worden aangeschaft en dit meende natuurlijk weer een hoop kosten voor het land. Vele andere plekken souden ook vragen, sooals De Aar, Beaufort West. Touwsrivier en nog meer. En waar was het einde? (Hoor, hoor).

De Ed. heer Michau dacht dat voor Oradock ook wel eens een beetje mogt worden gedaan. Een hospitaal aldaar was regt noodig. Oradock was het middelpunt, waar vele reizigers, zelfs van Bloemfontein en nog verder, kwamen en als een hospitaal moest worden gebruikt en er was geen, dan was dit een onterechtend ongemak, en een ding dat veel ellende te weeg kon brengen. Hij sou ten sterkste de motie van den edelen Voorsteller ondersteunen, daar hij er van was overtuigd dat het oprigten van een hospitaal op genoemde plek een hoogst noodzakelijke zaak was. Niet alleen kwamen er vele passagiers samen, maar de geëmployeerden zelf aldaar gestationeerd waren zeer talrijk. Hij hoopte dat het Gouvernement zoo spoedig mogelijk in de behoefte sou voorzien.

De Ed. heer Van Rhyn dacht dat het land in dezen zeer voorzigtig moest zijn. Het was gemakkelijk om maar alles in te willigen, maar dat ging niet. Andere plaatsen sou den zekerlijk ook vragen en waar kwam al het geld van daan? Hij sou de motie wel gaarne willen ondersteunen, maar in dit geval kon hij het, om genoemde redenen, niet doen.

De Ed. heer Dolley was er voor, dat men eerst het noodige ondersoek deed, om soo doende een goed hospitaal op de regte plek te krijgen.

Nadat de Ed. heer Wilmot had gesproken zei

Sir Henry Stockenstroom, dat de oppositie tegen zijn zaak niet veel beteekende. Hij zei dat hij slechts voor *accommodatie* had gevraagd, er was geen kwestie van vele onkosten. De geachte spreker had echter niet tegen het amendement van den Ed. Kol. Secretaris en de motie ging er aldus gewijzigd (de woorden "zonder uitstel" geschrapt) zonder hoofdelijke stemming door.

ADDITIONEELE UITGAVEN-WETSONTWERP.

Dit ontwerp werd druk besproken en om trent vele additioneel te verstrekken pensioenen, werd door verschillende leden informatie gevraagd.

HET PENSIOEN CHALMERS

Deze sou nog een extra pensioen krijgen van £295 5s. 5d, maar

De Ed. heer Van Rhyn was hier tegen. Hij wou het tot £100 sien gereduceerd.

De Ed. heer Sauer gaf explicatie, waarom de heer Chalmers dit had verdiend en zei dat men er in zoen andere plek (de Wetgevende Vergadering) geen aanmerking op had gemaakt.

De Ed. heer Peacock brak een lans ten gunste van het ten volle verleenen van het voorgesteld pensioen. De menschen wisten, naar het leek, niet hoe dubbel en dwars de heer Chalmers het verdiende.

De Ed. heer Van den Heever zei dat men sich er niet aan behoefde te storen, wat er op een andere plek werd gedaan. Hier sat men om zijn eigen stem te motiveren en niet naar dictaties van anderen te luisteren. De heer Chalmers had zeker zijn pligt goed gedaan, maar was er ook goed voor betaald geworden Dan stond Dr. Grimmer van Kimberley ook op deze lijst. Was dat sooals het hoorde? Deze mijnheer had in zijn tijd gelegenheid gehad om eenmers vol geld te maken, en nu sou die ook al weer meer krijgen. Straks kwamen de vrouwen en kinderen van dezelfde personen ook nog opdagen om pensioen te vragen. Hij was voor de reductie.

De Ed. heer Wilmot was er tegen en zei dat de heer Chalmers zijn gesondheid in dienst van het land had verloren. Deze edelmoedigheid der Regering was dus gebaseerd op regtvaardigheid.

De Ed. heer Herholdt had seer aandachtig naar al het gesprokene geluisterd, maar kon niet meewerken tot de voorgestelde reductie. Het was, dacht Z.Ed., een gevaarlijk stelsel om aan den Civielen Dienst te peuteren. Menschen die hun pligt in den dienst wilden doen, hadden geen tijd tot private bezigheid, en moesten dus van hun salaris leven. Hadden zij nu uitgediend en waren ze oud geworden, dan was het de pligt van het land hen van het noodige te voorzien. Stapte men van dit principe af, dan konden er wel eens verkeerde en niet zulke goede lieden in den Dienst komen. Hij wou het Huis iets vertellen. Iemand was van hier naar Engeland gegaan om over een siekte een dokter te Londen te gaan raadplegen. Deze sei dat hij genoodzaakt sou zijn de hersens uit te nemen, om die schoon te maken. Aldus geschiedde het De dokter sag echter te Londen den patient niet weerom, maar later ontmoette hij hem aan de Kaap en vroeg hem: "waarom ben je niet gekomen om je hersens weerom te halen?" De patient: "Ik heb se niet noodig, ik ben in den Civielen Dienst dezer Kolonie getreden." (Gelach). Wel, men moest oppassen, dat was al wat spreker wou raden. Het was slechts billijk en regtvaardig dat iemand voor zijn diensten sou worden beloond. (Hoor, hoor).

De Ed. heer Van Rhyn beantwoordde de gemaakte oppositie en zei, dat hij even goed voor regt en regtvaardigheid was, als eenig lid van het Huis Maar sommige Magistraten kregen slechts zoo weinig als £400 à £500 en anderen sooveel en waarom was dat? Moest er iets gedaan worden in sulke zaken, dan was hij liever voor het geven van een goede bonus, dan was men in eens van de zaak af. Toen er over werd gestemd bleek het dat de heer Chalmers de volle som zal behouden Voor het amendement Van Rhyn stemden de Ed. heeren: Van den Heever, Dolley, Van Eeden, Michau, Mulder, Bailey en de voorsteller self. Hierop passeerde het geheele Ontwerp.

DE DOCTOR'S BILL.

Verschillende voorgestelde veranderingen van minder belang werden afgestemd.

VROEDVROUWEN.

De Ed. heer Wilmot wilde hebben dat deze van certificaten souden worden voorzien maar

Minister Sauer was er tegen. Dit gevoelen was

De Ed. heer Van Rhyn eveneens toegedaan Het sou een onbeschaamd ding wezen, als deze clausule door het Huis werd aangenomen. Het publiek was tevreden sooals de zaken nu gingen en het uiteinde sou wezen, als deze toevoeging er doorging, dat er geen vroedvrouwen meer souden te krijgen zijn. (Hoor, hoor).

De Ed. heer Van Eeden dacht er ook zoo over en was van opinie dat het een treurig ding was dat *verstandige* lieden hier in het Huis kwamen om sulke *domme* dingen voor te stellen. (Gelach). Tot groot vermaak gaf spreker nog eenige illustratiën ten beste en zei ten slotte, dat er seer velen het land in waren, die geen doctor's rekening konden betalen.

De Ed. heer Bellingan was ook sterk tegen de voorgestelde clausule, die vooral voor de buiten districten ontzettende bezwaren sou opleveren. Het was waar, wat werd beweerd, dat velen geen doctor konden betalen, en, nadat verschillende heeren hunne opinie nog hadden ten beste gegeven werd de motie, zonder stemming, verworpen.

Na nog wat clausules te hebben gepasseerd, werd de verdere bespreking van het Ontwerp uitgesteld, en verdaagde ook het Huis tot Donderdag, 25 Junij.

WETGEVENDE VERGADERING.

MAANDAG 22 JUNIJ.

(Vervolg.)

Kol. Schermbrucker vond de toespraken van den Thessurier en den heer Barnato zeer merkwaardig, en merkte op dat als de petities over de saak van Kimberley gelezen werden, de Regering er met scheen te spotten Dit laatste gold vooral van den Thessurier en den Kol. Secretaris; en wat den heer Barnato betrof, die zocht met houden zoowel als hasen samen te loopen, en dit sou men te Kimberley spoedig merken. Hij voor zich vond het verkeerd om in de meristen der zaak te treden nu men een Comité wilde aanstellen, en hij voor de Thessurier in het midden had gebragt. De heer Hofmeyr had getoond dat hij een volledig ondersoek wilde, en tegen zijn amendement kon men niet hebben; maar de Thessurier had het Huis trachten bang te maken voor het luisteren naar petities als die uit Kimberley en het doen van een ondersoek er naar, net als zat hier Sociaalisme in. De zaak was dat Socialism de natuurlijke toestand der zaken was, en dat de verkeerde uitwassen van het Socialism slechts daardoor kwamen dat er in de menschelijke maatschappij iets verkeerde was, soodat de eene menschenklasse het niet soo goed hadde als de andere. Het zou verkeerd zijn om naar een toestand als deze te Kimberley geen onderzoek te doen. Er was gesegd dat men niets anders wilde dan de opening van de Wesselton Mijn, maar waarom sou men daar bang voor zijn? De heer Barnato self had te Kimberley gesegd dat de opening geen kwaad sou doen. (Daar blijf ik bij, seide de heer Barnato). Ook de Eerste Minister werd gesegd hier voor te zijn. A's twee zulke mannen er voor waren, waarom sou men dan bang zijn voor het openen der mijn; en waarom sou men het verkeerd achten als hiernaar gestreefd werd? De Thessurier had willen speuleren op de gevoelens van de landeigenaars in het Huis, maar hij vergiste zich, want die eigenaars waren er voor om te gaan wat er voor de lieden aan de Velden kon gedaan worden. Het was verkeerd om dagbladen aan te halen tegen hetgeen men van de saak vernam.

De Thessurier seide dat hij geen artikelen van dagbladen had voorgelezen maar rapporten van debatten.

Kol. Schermbrucker vond dat dit net het selfde was, en sprak over hetgeen de Thessurier gesegd had omtrent het gevaar om den nood van een bepaalde klasse na te gaan, hoewel men vroeger wel degelijk naar de belangen der boeren in de saak der phylloxera en der erfpacht een ondersoek had ingesteld. De heer Louw was er tegen om slechts één grieve ter hand te nemen, maar dit was steeds gebeurd als er een bij sonder geval van iemand voor het Huis kwam. Het voorstel hield volstrekt niet in dat men, soo als de Thessurier gesegd had, een aantal lieden een goed dagloon wilde verschaffen; maar als men een petitie van 1,500 vrouwen had, dan moest men toch inzien dat er heel wat ellende heerschte. De Thessurier had gesegd dat de lieden te Kimberley ons nog geld genoog hadden om geld in de Spaarbank te setten; maar de bevolking bedroeg 40,000, de depositarissen nog geen 1,000, en dit waren de gegoede liedenlie er voordeel bij hadden om hun geld in de Spaarbank te beleggen. Sir T. Upington had men beschuldigd van het kwaad aan een persoon of een Maatschappij geweten te hebben, maar dit had hij niet, en men leg er niets van in zijn voorstel. Er stonden aan de Velden veel huizen ledig, en er was hierop geantwoord dat dit ook elders het geval was; maar die andere plekken waren vroeger garnizoensplaatsen geweest, en nu de soldaten weg waren, waren hun huizes blijven staan. Dat de waarde der vaste eigendommen aan de Velden seer gedaald was, dat werd door niemand ontkend. Dat er voor iedereen in de Kolonie werk te vinden was, soo als de Thesaurier gezegd had, dat was verkeerd gesien, want de mans te Kimberley hadden vrouwen en kinderen, en konden niet naar elders gaan om werk te zoeken. Hij hoopt getoond te hebben dat er gen reden was om het voorstel Upington te verwerpen, en hij haalde een brief van Di. Kriel en Kestell in de Z. A. aan, als toonende hoeveel De Beer's Maatschappij bij haar bedrijf profiteerde, welk profit sonder beswaar wel minder kon worden. Hij voor zich was seer voor opening van de Wesselton mijn, en als de twee beste regtgeleerden in het Huis er over in strijd waren of die opening al dan niet mogelijk was, dan was een onderzoek wel degelijk raadzaam. Ging, soo als de Proc Generaal gezegd had, het profijt van het débris wasschen in de zakken van weinige rijken, dan was ook dit een reden om hier een onderzoek naar in te stellen. Hij kwam daarna terug op de kwestie van het Socialisme, verklarende dat de beste manier om het verkeerde er van te verhoeden, daarin bestond dat men de koe bij de horens vatte. Als het Ministerie thans niet de oogen vestigde op de zaken van Kimberley, en sympathie met de bevolking toonde, dan sou het handelen als Lodewijk XIV, die eerst aan den volkswenseh toegaf toen het te laat was om te revolutie te keeren. Ten slotte sprak hij tegen het plan van den Kol. Secretaris om partijmannen in het Comité te plaatsen, en dat wel twee leden voor Namaqualand, wier district bij het mijnwezen belang had.

De Eerste Minister seide op sommige aanmerkingen van den vorigen spreker te zullen antwoorden, en wel vooreerst had de Regering het Comité willen versterken, ook door bijvoeging van een regtgeleerde en een landeigenaar. Tegen aanstelling van een Comité door geheime stemming was de Regering niet; maar in een soo belangrijk Comité als dit moesten de verschillende belanden elen van het Huis vertegenwoordigd worden. Men sprak ever de ellende te Kimberley, en men vergat de ellende in de wijdistricten en aan de Knysna; en waarom? Was het omdat de Regering in de zaak van Kimberley betrokken was? Dit kon spreker seggen dat de cijfers van de werklieden aan de mijnen gebruikt geheel anders waren dan die van Sir T. Upington. In de vier mijnen waren, seide men, in 1888 681 blanke werklieden; in de beide volgende jaren had men een vermindering tot 1,400 en 1,200 gezien; maar wie dit beweerde vergat dat er sooveel blanken aan de débris werkten dat het verlies meer dan vergoed werd, soodat er meer blanken aan het werk waren dan ooit te voren. Het Comité sou zien dat er thans wel 200 man meer aan het mijnwerk waren dan vroeger. In mijnen die betaalden werkte men; in die niet betaalden werkte men niet; en dit was iets waar de Regering niets tegen doen kon. De handel was door de Spoorwegverlenging verminderd; heel wat lieden die in aandeelen gedaan hadden waren geruineerd, te Kimberley soowel als elders, en het effekt daarvan sou door het Comité worden gezien. In den brief van Di. Kriel en Kestell was het een grootvergissing dat in de mijnen thans slechts 1,600 arbeiders, meerendeels swarten, werkten. De diamantde verij betaalde seer veel aan belasting, en de Maatschappij deed heel wat voor haar geëmployeerden. Ook bleek het dat lieden die over armoede klaagden weigerd hadden voor 8sh. per dag voor de Maatschappij te werken; en waar leek het naar om op een plek waar wel degelijk ellende heerschte, hever niet dan daarvoor te willen arbeiden? Er was reeds nu, door de débris wasscherij, een groote daling in diamanten en daar zag men uit hoe voorsigtig men moest zijn. De débris die gewasschen waren had de Maatschappij aan de wasschers gegeven, meenende dat zij werkelijk arme lieden zou helpen, al was het later anders gebleken. De Wesselton mijn werd niet zoo winstgevend geacht als Du Toit's Pan en Bultfontein, en die twee laatste bewerkte men thans niet omdat dit niet betaalde. Hij voor zich had er niets tegen dat een ondersoek naar de geheele kwestie der diamantdelverij gedaan werd; maar men moest er wel op letten dat de diamantkwestie zeer moeijelijk was, en dat het geen voordeel sou zijn om een millioen aan een mijn te besteden die niet betalen kon. Er was buitendien gevaar om de gans met de gouden eijeren te dooden.

De heer Douglass vond dat men in de discussie te zeer op Kimberley en te weinig op de geheele Kolonie gelet had. Er moest wel op gelet worden dat er op de Velden thans veel minder aan loon werd uitbetaald dan vroeger. De namen van het Comité, door Sir T. Upington er op gezet, waren niet allen in orde; die door de Regering er aan toegevoegd waren nog minder. Hij sou voorstellen het Comité uit 9 leden te laten bestaan, en het bij geheime stemming te laten kiezen.

De heer Joubert herinnerde aan het vroeger gebeurde aan de Diamantvelden, waar velen soo arm waren geworden dat vrienden hen moesten laten afhalen omdat sij anders niet weg konden. Hij geloofde niet dat men met het openen van een nieuwe mijn veel winnen sou, vooral ook daar de prijs der diamanten er seer door sou verminderen, wat voor de geheele Kolonie gevaarlijk zou zijn. Wat de ellende te Kimberley betrof, iemand die 8s. per dag te weinig vond sou toch wel sooveel gijeen hebben dat hij de plek verlaten konde. Er waren menigte streken waar heel wat te doen was en waar men gebrek aan veldarbeiders had; waarom ging men daar niet naar toe? Omdat velen geen pleizier hadden in een werk dat hen niet op eens rijk kon maken. Hij kende landeigenaars gonoeg die niet zoo rijk waren als sommigen die te Kimberley zaten te klagen.

De heer J. Lange drong er seer op aan om toch spoedig tot een stemming te komen, vooral daar er een gerucht was dat het Huis in het geheel geen Comité wilde.

Sir T. Upington beaamde dit, en seide dat hij geen lange rede sou houden; maar terwijl hij erkende dat de Ministers Innes en Rhodes goed gesproken hadden, verklaarde hij dat de heer Merriman net soo gesproken had dat de lieden er ongerust over werden. De heer Merriman had gesproken van Socialisme, en zoo had de heer Tamplin; maar deze was een conservatief en hij self was liberaal, al keurde hij het gedrag van de stormloopers af. Waar er, soo als gezegd was, 500 blanken en 3,000 Naturellen aan het débris wasschen, dan moest het wel verkeerd zijn, want dit werk was alleen door liefdadigheid hun besorgd De arbeidsmarkt was seer afgenomen, en wie sou beweren dat men nog meer mijnen sou sluiten? En soo ja, wat zullen dan de boeren doen, als het inkomen en het krediet der Kolonie verdwenen is? Omtrent de heer Barnato seide hij dat deze zijn voorstel had ondersteund, maar op een wijze dat hij seggen moest geen soodanige hulp te verlangen. De heer Barnato had het doen voorkomen als had spreker het tegen lieden heer Rhodes en De Beer's Maatschappij gezigt, maar dit was niet soo.

De heer Rhodes herinnerde aan een uitdrukking in het voorstel die toonde dat het wel soo was.

Sir T. Upington dacht er anders over, en roeg ie er bij dat hij zijn Comité zoo behoedzaam mogelijk had samengesteld, waarbij hij op het zamenstel er van terugkwam. B ever geheime stemming dan vier leden door de Regering aan zijn Comité toegevoegd.

Het voorstel Louw werd daarna verworpen. De amendementen Hofmeyr gingen er door. Toen het getal van het Comité voorkwam seide Sir T. Upington dat 7 leden genoeg was, maar de heeren Douglass en Hofmeyr spraken voor 9, en dit ging er door. De heer Douglass stelde daarop voor om het Comite bij geheime stemming te laten kiezen, en de Eerste Minister wilde dat dit dan terstond sou geschieden. Het was kwartier vóór seesen toen men hiermee begon, en de heeren De Smidt en De Waal werden door den Voorsitter tot stemopnemers benoemd. Toen men met de stemming klaar was verdaagde het Huis.

DINGSDAG, 23 JUNIJ.

PETITIES, ENZ.

Kol. Schermbrucker had een petitie, er vroeg of hij se lezen kon. Neen, sei de Voorsitter. Zij was van den Burgemeester ens van K. W. Town, die wilden een wijsiging in de Drankwet. De heer A. du Plessis, een uit Venterstad, om ondersteuning voor een opschool. De heer Joubert een uit Pearston over den weg over Cootseesberg. De heer A du Plessis een uit Molteno, waar men een Magistraat wil. De heer Luttig een uit Carnarvon, over een berg

Sir T. Upington gelooofde niet dat men den intrest van het Voogdijfonds altijd op denzelfden voet kon houden, en geloofde dat men met het voorleggen der rekenen goed kon doen.

De heer Jones was van oordeel dat men het fonds aan een Comité moest toevertrouwen, dat onbelegde fondsen bij de Regering zou beleggen. Verder gaf hij een beoordeeling van de laatste opgaaf van het Voogdijfonds, en zijde de thans aanhangige kwestie aan een Comité te willen verwijzen.

De heer M. Theo trad in beciffering over de stukken in de zaak die reeds voorlagen, en vond het verkeerd dat de Regering profijt bij het beheer van goederen van minderjarigen maakte.

Voorstel aangenomen.

EEN LANDKWESTIE.

Kol. Schermbrucker vroeg om kopijen van alle aanzoeken, correspondenties en beslissingen met betrekking tot het van het land setten van Annexes A B C, grenzende aan de plaats Aijasfontein, nabij Fraserburg, tesamen met een plan aantoonende de uitgestrektheid en positie van gezegde Annexes, de plaats Aijasfontein en de Gouvernements plaatsen Bamburgers Hoogte en Visserskolk Laagte; ook aantoonende de positie van den dam gebouwd op Gouvernements kosten op de plaats Bamburgers Hoogte; ook eene opgave aantoonende de schatting geplaatst op gezegde Annexes A B. en C, en of men vroeger voornemens was de plaatsen Bamburgers Hoogte en Visserskolk Laagte te adverteren voor verkoop der publieke veiling, met een verslag van de redenen waarom deze plaatsen later van publieke meledinging werden teruggetrokken. Het gold de vraag of zeker vrij uitgestrekte streek lands niet liever als aparte plaats verkocht dan als toevoeging tot een andere plaats zou vervreemd worden. Hij had ondersoek naar de zaak gedaan, en zich tot den Com. van Op. Werken gerigt, die hem gezegd had dat men zoo gehandeld had ten einde een proces te vermijden. Thans bevond hij dat in een Wet, thans bij het Huis aanhangig, een bepaling expres in de Wet was geschoven met het oog op deze zaak. Aijasfontein was particulier eigendom; twee andere plaatsen, Visserskolk Laagte en Bamburgers Hoogte waren Regeringseigendom. Op laatstgemelde plaats had de Regering een dam laten maken. Nu wilde de eigenaar van Aijasfontein twee stukken lands koopen, die zijn plaats van de twee andere scheidden. De Regering had intusschen belang er bij dat het land liever aan haar plaatsen werd toegevoegd. Toen hij echter zijn voorstel op het papier had gesteld, bevond hij dat de beide Gouvernementsplaatsen waar hij van gesproken had, te koop stonden geboden te worden, en daarvan de een onder een zeer lagen inzetprijs. Hij wilde gaarne gelooven dat er geen knoeijerij hierbij bedoeld was, maar verlangde toelichting, en vroeg daarom naar de stukken.

De Thesaurier seide dat de zaak in soo ver gewoon was als zij inbreuk op Kroonlanden betrof, maar vreemd was het dat over een soo ver gelegen plaats een stuk in de *Kaffr. Watchman* van Mei ll. verschenen was dat bijna woordelijk de toespraak van Kol. Schermbrucker bevatte. Intusschen de *Watchman*, ging iets verder dan de Kolonel, die geen insinuatie tegen de Regering maakte, want het blad weet de heele zaak aan knoeijerij tusschen de Regering en den heer Le Roex, M.L.A. De zaak was dat de heer Le Roux de plaats Aijasfontein jaren lang in besit had gehad, en dat hij meer land had dat hem scheen toe te komen. De zaak was lang geleden (1865) voor het Hof geweest, maar door een informaliteit was er van het proces niets gekomen, en eerst later was er op nieuw melding van gemaakt. In 1885 had de toenmalige Commissaris van Op. Werken aan den heer Le Roex precies hetzelfde voorgeslagen wat de Regering thans doen wilde; en dat was Kol. Schermbrucker. De heer Le Roex was in geen schikking getreden, en de Kolonel had iets later een dam op de plek laten aan leggen die hij den heer Le Roex wilde laten koopen. Vandaar kwam hij op hen geen door de tegenwoordige Regering gedaan was, was een luid gelach bij de Oppositie uitlokte, maar waaruit het bleek dat men met den heer Le Roex tot een schikking gekomen was, ten einde een proces in het Hooge Geregtshof te vermijden dat in zulke zaken door de Regering gewoonlijk verloren werd. Hij legde daarop de stukken voor.

Sir T. Upington seide dat de Regering in de zaak een groote fout had begaan. De strekking der wetgeving op Kroonlanden was om de Regering de handen te binden in het beschikken er van; de Regering had hier van een uitzondering van de Wet van 1878 gebruik gemaakt die stellig niet op een zoo groote uitgestrektheid land zoeg als aan den heer Le Roux vervreemd was. Hij was van plan om de zaak op nieuw voor te brengen.

De Proc. Generaal wees er op dat de Regering van 1885 hetzelfde aanbod aan den heer Le Roux gedaan had als deze thans had aangenomen.—Niet voor 1s. de morgen, zeide Sir T. Upington.—Dat's net een advokatenstreek, zei de Proc. Generaal; eerst verkeerde wetsuitlegging, daarna de prijs. Zijn advies kon men onder de stukken vinden.

Kol. Schermbrucker, na een poging om wegens het late uur het debat te verdagen, replicerde met te zeggen dat het nergens naar leek om in het geheim bij in het debat gezegd had, de uitdrukkingen van een nieuws blad in te schuiven. Wat in zijn bestuur over de zaak was voorgevallen was afkomstig van het vorige Ministerie, maar hij had teen het voorstel van den heer Le Roux niet aangenomen.

Daarmede was de zaak uit en het Huis verdaagde.

GISTEREN.

PETITIES, ENZ.

De heer Ohlsson had een petitie van drankverkoopers tegen de Drankwet. De heer M. du Plessis een (niet best verstaanbaar.) Ook de heer Frost had een do., en de heer Theron een van boeren uit de tuurt van de Aar, om een Wet op Gedwongen Arbeid. De heer Le Roex een uit Fraserburg. De heer Theron een andere over de Meesters- en Bediendenwet, en een derde over strenger straf voor dronkenschap.

Onder de kennisgevingen was er een van den heer Norton, die om opgaven over Spoorweg-omheining zal vragen; een van den heer Louw, die vragen over Regter Cole zal stellen; een van den heer Wege over een uitspraak van het Oostelijke Hof; een van den heer Joubert, die om het voorlegen van een petitie zal vragen, die hij naar een Comité wil verwijzen.

De heer Vintoent had een rapport over de Wijnbergsche Kerkwet. Tweede lezing der Wet op Maandag.

Eenige stukken over bandietenstations en over holen werden voorgelegd.

Sir Gordon Sprigg vroeg naar een verkoop van land, waar geen antwoord op gegeven werd.

COMITÉS,

De heer Molteno stelde voor:— Het Comité op het Wetsontwerp om den Raad van het Bisschoppelijk College in te lijven, te bestaan uit de heeren J. H. Lange, Hutton, Theron, Douglass en den voorsteller. Goedgekeurd.

De heer Wood stelde voor:—Het Comité op het Wetsontwerp op de Grahamstadsche Municipaliteits Voorschotten te bestaan uit de heeren Douglass, Pearson, Trower, Kapt. Brabant en den voorsteller. Als voren.

DE DRANKWET.

De Proc. Generaal stelde de tweede lezing der Drankwet voor, en sprak daarbij over de Wet van 1883 over dit punt, welke Wet beter was dan de vorige, maar toch niet zoo werkte als noodig was. In beide Huizen werd steeds over de drankkwestie gesproken, en Sir Gordon Sprigg had als Minister een Commissie aangesteld, die echter niet eenstemmig was op alle punten, en dus een dubbel rapport uitbragt. Lettende op het feit dat zij op sommige punten het eens was, had spreker zijn Wet opgemaakt, en bij het nagaan der rapporten had hij er vooral op gelet dat men een Wet zou hebben die door het Huis kon worden aangenomen, en die een praktische werking zou

ceiteit. Spreker noemde de hoofdpunten op, en sprak vooreerst over de drankpaleisen, waaromtrent hij zeide dat de patenten voor bottelstores in andere landen niet bestonden, maar hier steeds talrijker werden, en in die kantiens om den palm dorgen. De bottelstore was geen drinkplek, en het bleek dat zelfs houders er van, zoo als de heer Green, het zeer afkeurden dat men in de buurt er van drankgelagen hield. De nieuwe Wet verbood verkoop van bottels die niet goed toegemaakt waren, en ook het drinken van drank in de buurt van de bottelstore. Ook zou de houder geen kuikentrekker ten gebruike zijner klanten mogen hebben. De Drankhoven kregen thans het regt om den dag te beperken waarin kantiens en bottelstores open mogten zijn. Hier was de geheele Commissie voor geweest, wat spreker aantoonde door een aanhaling uit het rapport der minderheid. Een belangrijke wijziging was dat het regt der patentbouders verviel, om hun patenten na drie jaren verlengd te krijgen, als zij niet tegen de Wet misdreven hadden. Zulk een Wet bestond nergens anders, en hier ter lande hadden de meerderheid der Drank-Commissie de afschaffing voorgestaan, waar ook de minderheid niet tegen had. Hield men die bepaling dan werd plaatselijke keus onmogelijk. Voor de Inspecteurs van Patenten was de geheele Commissie geweest, die wat meer regt zouden bekom n dan thans de Politie had. De Regering zou zulke Inspecteurs voorloopig slechts in groote steden aanstellen, terwijl elders de Politie werkzaam zou zijn. Spreker las het een en ander voor omtrent de kantiens in de groote steden, waaruit de noodzakelijkheid van de aanstelling der Inspecteurs blijken moest. Dan kwam de "plaatselijke keus," waarvan spreker seide dat zoo als thans de Wet stond patenten gegeven werden aan lieden die het publiek ongaarne er van voorzien zag. Hiervoor werden getuigenissen van eenige geestelijken en wereldlijke getuigen aangehaald, die ten deele zeer tegen herbergen aan den weg waren. Dit toch, heette het daarin, leder zeer door die kleine buitenkantiens, waar tevens veel aan verkoop van gestolen produkten gedaan werd. De Regering was in deze zaak verder gegaan dan de Commissie, die de zaak slechts in de buitendistricten wilde sien invoeren. De Regering meende echter dat plaatselijke keus ook in de steden moest worden ingevoerd. In de meeste landen waar men plaatselijke keus had werden er vragen gesteld die door stemming in een moesten beantwoord worden, maar dit zou hier niet dougen, omdat men dan te veel opschudding zou hebben, en de Regering wilde nergens geheel verbod van drankverkoop. De machineris voor plaatselijke keus had men reeds in de tegenwoordige Wet, al werd hiervan geen gebruik gemaakt. Dit laatste was echter niet onnatuurlijk, daar de policie der Wet niet voldoende was, en hierom stelde de Regering voor om geen nieuw drinkhuis te laten oprigten waar geen twee derden der hiezers een petitie voor hadden ingezonden, terwijl twee derden de herziening der patenten zouden onmogelijk maken. Kennisgeving zou geschieden aan hen wier kantiens gevaar liepen, zoodat zij een tegenpetitie konden laten teekenen. Men zeide dat de plaatselijke keus inbreuk maakte op bestaande regten, voor welker verlies de houders vergoeding mo st erlangen. Intusschen, wat waren die regten? Die van thans waren slechts persoonlijk, en behoorden niet aan de firma's die de kantiens aan de gang hielden. Door de nieuwe Wet was het veel moeijelijker om iemand van zijn patent te berooven dan elders, waar een lagere meerderheid voldoende was om dit te bewerken. Als men geen twee derden voor een patent kon krijgen, dan zou men zo ook niet tegen kunnen bekomen. Omtrent de zaak werden weder getuigenissen aangehaald, gelijk ook het gebruik in andere landen waar Engelsche bezit zijn—Canada, N. Zeeland enz; en het beginsel werd uiteengezet dat het algemeen belang van het bijzondere het winnen moest. Vergoeding had overal een Drankwet laten veroorgelukken, en in Engeland zou men se niet weder willen. Het land was niet rijk, en moest er steeds worden vergoeding gegeven voor kantiens die werden weggenimd, dat zou len geen Stadsbesturen het kunnen houden. De nieuwe Wet beschermde bestaande regten, daar zij belette nieuwe kantiens op te rigten die met de oude in mededingiog zouden treden. De dagbladpers en de meerderheid der bevolking waren voor plaatselijke keus, en zij zou op den duur er komen. Daarna kwam spreker op de gewone bepalingen, b.v. het niet toelaten van drankverkoop in gewone winkels, en ook op den drankverkoop op Zondags die thans was was ingediend. De tegenwoordige Wet, met haar *bona fide* reisigers leidde slechts daartoe dat men niet op zijn eigen plek maar eenige mijlen verder ging drinken. Zondagsvoorregten waren afgeschaft, maar het bleek uit getuigenissen dat er wel degelijk nog op Zondag verkocht werd, en bij lee Wet was drankverkoop op Zondag op enkele plekken en bepaalde uren vastgesteld. Dan werd het op togt gaan met brandewijn, in 1885 ingevoerd, in deze Wet weder afgeschaft. Voor die afschaffing was de minderheid der Commissie niet, maar spreker haalde getuigenissen ten gunste er van aan. Er was een bepaling over de behandeling van dronkaards van beroep, en eindelijk he stellen van Kafferbier op denzelfden voet als andere sterke drank. Dit waren de hoofdpunten der Wet, en hij zou er dit bijvoegen dat er geen melding in de Wet werd gemaakt van drankverbodsplekken. Hij was voor die plekken, maar het was de vraag of men in het Huis de Wet er door kon krijgen, en nog meer of zulk een wet in praktijk kon worden gebragt, nu de Wet van den heer Hofmeyr over de gelijkstelling van Naturellenkiezers en anderen met de blanken van kracht bleef. Hij eindigde met te zeggen dat hij de Wet een achtte waar allen—schapenboeren, stedelingen, ja wijnboeren—voor moesten zijn, en dat de Wet het heil des lands zeer zou bevorderen.

De heer Van der Walt seide dat hij bij de Wet geen groot belang had, maar dat het hem verheugde dat er thans een beginsel werd geregeld. Hij herinnerde zich hoe men zijn plan had tegengegaan om in de zaak der Brandziekte Wet de beslissing van tweederden der boeren van een district te laten afhangen. Hij hoopte dat men in de Brandziekte Wet dat beginsel ook zou brengen.

De heer Ohlsson, wiens opstaan met gejuich werd begroet, zeide dat hij niet tegen de tweede lezing was, daar er goede bepalingen in de Wet waren; maar eenige punten zou hij bestrijden, te beginnen met plaatselijke keus. In 1883 had het Huis erkend dat een patentthouder regt op hernieuwing van zijn patent had, en in Engeland vond het geven van vergoeding bij verlies van patent ook voorstanders. Ook hier ter stede wisten zeis tegenstanders van drinkhuizen dat deze meer waard waren dan andere eigendommen. Werd een drankpatent weggenomen, dan leed niet slechts de patenthouder maar ook de eigenaar van het gebouw waar de drank verkocht werd. Met een publiek zoo als men hier er een had zal er geen heil in zulke petities zijn als de Wet wilde. Spreker ging na hoe het thans met de Drankhoven ging, en besprak het gevaar dat het slechter zou gaan als de massa's in plaats van de gekozenen des volks in de drankkwestie de beslissing in handen kregen. De drinkhuizen waren hier verminderd, en daaruit bleek het dat de Drankhoven hun magt niet misbruikt hadden. De Census toonde dat de bevolking met 50 p.c. vermeerderd was, maar de drinkhuizen waren niet vermeerderd. Ook haalde spreker het een ander aan ten betooge dat de dronkenschap eer toe dan afnam als men de drinkhuizen te zeer verminderde. Veel beter ware het de lieden hier ligt, hier en ligten wijn te leeren drinken, dan allerlei Wetten tegen drankgebruik te maken. Een Wet als deze zou men in geen ander wijnland durven invoeren. Men hielp de wijnboeren tegen phylloxera, maar men zocht het gebruik van hun produkt te beletten. De drinkhuizen werden thans onder Inspecteurs gesteld; en was dit nist genoeg? De Thesaurier had gesproken van een poging om De Beers Maatschappij te dooden; maar moest men dan de industrie van den wijnboer dooden? Over drankverkoop op Zondag zou spreker een amendement voorstellen.

De heer Krige zou niet tegen de tweede lezing stemmen, daar er veel goeds in de Wet was; maar er waren bepalingen in die hij niet kon goedkeuren. Waarom moest men den tijd verkorten dat de bottelstores open konden zijn, in plaats van hun hetzelfde regt als de kantiens toe te kennen?

De heer Wood sprak voor de Wet, schoon hij er amendementen in zou voorstellen. Er waren menigten petities ten gunste der Wet ingekomen, en het verheugde hem dat de Regering zo hed ingeliend.

De heer Hofmeyr seide dat de Wet ook bepalingen bevatte die door beide partijen der Drankcommissie waren voorgestaan, maar in Comité zou er stellig strijd over zijn. Hij was niet in beginsel tegen plaatselijke keus maar vond het niet regt dat men om sekere lockbeelden over de drankkwestie iemand van zijn regt zou kunnen beroven zonder hem vergoeding toe te kennen. Men seide dat de lieden die tegen drinkhuizen waren in het belang van het publiek handelden, maar het publiek belang eischte dat phyllox ra werd uitgeroeid, en geschiedde dit, dan werd er vergoeding gegeven. Zoo was er gehandeld met angora-bokken bij een besmettelijke ziekte, en zoo zou men ook in deze zaak moeten handelen. Wat den verkoop van drank op Zondag betrof, die was bij de Wet zoo geregeld dat men bij zijn maaltijd geen wijn kon krijgen, maar wel drank zonder kost. Hij voor zich zou liever algemeene sluiting op Zondag zien, althans van de mindere huizen.

Tweede lezing volgde. Comité op Woensdag.

[De rest der zitting werd gewijd aan een debat over de Meesters- en Bediendenwet van den heer Du Toit, dat verdaagd werd].

Synode der Gereformeerde Kerk in Zuid Afrika.

(*Burgersdorp Gazette.*)

(*Vervolg..*)

Er wordt nu gesproken of er eene nieuwe verkiezing zal zijn. De Commissie heeft daarom gevraagd. D. Snyman, geseconderd door ds. M. Postma, stelt voor dat de Commissie aan blijve, met de bijvoeging van den predikant van Petrusburg als lid. Ds. Cachet stelt voor, dat eene Commissie uit de Z.A.R., gekozen worde, omdat de reisgelegenheid beter wordt. Ds. Snijman wijst er op, dat de Commissie jaren achtereen de zaak heeft behartigd en daarom geheel op de hoogte is. Zij heeft altijd gewerkt in den geest der kerk; hij acht het profijtelijk, dat de Commissie aanblijft.

Ds. de Ridder is voor het voorstel van ds. Snijman en is tegen het voorstel van ds. Cachet. De bestaande Commissie is goed bekend met al de omstandigheden; zij heeft het volle vertrouwen van de geheele kerk. De predikant van Petrusburg wordt bijgevoegd, hij is daar gewest en is persoonlijk bekend met de omstandigheden van de menschen. Vrienden uit de Kaapkolonie kennen de Commissie en hebben krachtig geholpen.

Onderling du Plessis is ook voor het voorstel van ds. Snijman; hij acht het zeer wenschelijk dat dit voorstel aangenomen wordt.

Ds. A. Coetsee is er ook voor dat de Commissie aanblijft.

Onderling Schutte is ook voor het voorstel van ds. Snijman.

Ds. Coetsee, Burgersdorp, zegt de Commissie is bekend met de zaken, is gezegd, het is voordeelig dat anderen ook goed bekend worden; er is gezegd zij heeft vertrouwen, er zijn anderen, die het vertrouwen ook geniten.

Ds. Pelser is ook voor het voorstel van ds. Snijman.

Ds. Cachet dringt aan op de aanneming van zijn voorstel, het zou nieuwe belangstelling wekken.

Ds. Maury is ook voor het voorstel van den predikant van Barkly Oost; de thans bestaande Commissie kan gemakkelijk bij elkander komen, de leden wonen dicht bij elkander; hier zou het moeielijk zijn omdat de afstanden zoo groot zijn.

Ds. P. Coetsee is blijde om het voorstel van den predikant van Steijnsburg en nu moet het blijken, dat de vergadering vertrouwen heeft in de Commissie: het is jammer, dat een lid het gesecondeerd heeft.

Ds M. Postma ziet gevaar in eene nieuwe Commissie: de leden gevoelen, dat hunne argumenten zwak zijn; want de voorzitter, ds. Cachet is geheel dichterlijk geworden. Er is gezegd de commissie is oud, maar juist daarom geschikt voor het werk dat behartigd moet worden.

Ds. L. du Plessis, wijst aan dat het voorstel van ds. Cachet eene nieuwe keuze te veel beperkt; hij leest voor wat besloten is op eene vorige Synode en geeft opheldering hoe het een toegegaan was; de keuze was toen algemeen uit de drie staten. De uitslag der verkiezing heeft toen bewezen, dat men rekening heeft gehouden met de afstanden; hij is voor het voorstel van ds. Cachet, nietgenstaande de beperking.

Ds. Coetsee, Burgersdorp, vraagt als de onderling die gekozen is uit dienst treedt of dan een ander in zijne plaats gekozen moet worden, dan wel of hij aanblijft.

Ds. A. Coetsee stelt voor, dat in dat geval een ander in diens plaats gekozen moet worden; hiermede is de zaak van Humpata afgetaan.

De Commissie benoemd om de kas van den algemenen Correspondent na te zien, doet verslag en zegt dat alles correct bevonden is; het verslag in dank aangenomen en goedgekeurd.

Gesproken over een monument ter gedachtenis van wijlen prof. D. Postma.

Ds. Coetsee van Burgersdorp spreekt er over, inlichting gevende en aandringende om iets te doen.

Ds. M. Pelser is voor de zaak. De menschen waar hij gewerkt heeft zijn daar ten sterkste voor, als van kerkswege niets gedaan wordt, zullen private leden het opnemen, ook voor de zeus zal goed bijgedragen worden.'

Onderl. P. Kruger wenscht inlichting te hebben, hij leest, 'nadat zij gestorven zijn spreken zij nog,' de voorzitter zegt, dat dat punt stel niet meer aan de orde is.

Ds. L. J. du Plessis is voor het voorstel van den pred. van Burgersdorp. De predikent is sterk voor eene beurs, zooals hij ook nu gesproken heeft. Het voorstel wil niets opdringen aan de gemeente. Zoo ook met deze zaak; het is tot erkentenis van de diensten bewezen. Komen er bijdragen voor eene beurs, dan zou die zaak altijd sterker gemaakt kunnen worden.

Ds. Maury is niet tegen het voorstel van den predikant van Burgersdorp, maar meent dat zijn voorstel duidelijker is. Daar men met een voor beide zal kunnen werken, moet hij zijn voorstel aanbevelen.

Onderl. Ysel is voor het voorstel van den pred. van Burgersdorp. Er is verschil van gevoelen. Er wordt nu opening gelaten om voor een of beide te werken. Kan er een beurs komen, dan zou het zeer goed zijn.

Het voorstel van den predikant van Burgersdorp algemeen aangenomen.

Ds. P. Bosman dankt namens de familie leden de Synode voor het besluit genomen in gevolvolle woorden.

Ds. Snijman verschilt van den predikant van Burgersdorp, hij zou voor een voorstel zijn na eene degelijke bespreking. Hij is meer voor beurs dan voor een gedenkteeken. De beurs kan veel bijdragen tot bevordering van de school.

De voorzitter maakt opmerksaam, dat eerst het punt beslist moet worden of er iets gedaan zal worden.

Onderl. Oppenman zegt dat de kerkeraad van Pretoria er voor is dat er iets gedaan moet worden.

Onderl. Schutte is er ook voor. De gemeente Potchefstroom is er voor.

Besloten dat er iets gedaan wordt.

Ds. Snijman spreekt sterk voor eene beurs.

Onderl. J. Coetsee van Venterstad wenscht tot inlichting te weten, waarom Moses begraven werd zoodat niemand weet waar zijn graf is?

Ds. Vorster spreekt ten sterkste voor een gedenksteen.

Ds. Coetsee stelt voor, vooreerst een gedenksteen op te richten.

Onderl. Duvenage is voor eene beurs en niet ten gunste van een steen.

Ds. de Ridder zegt het meerendeel van zijn kerkeraad is voor een gedenksteen. Hij is voor het voorstel van den predikant van Burgersdorp. De voorzitter benoemt tot commitiehleden: de predikanten van Rustenburg, Hedersburg, Philipstown en Ds. Vorster van Bethulie.

Ds. Vorster, Philipstown wenscht, dat de Synode besluit tot het stellen van een examen voor onderwijzers, dat door de Curators afgenomen moet worden.

Ds. Cachet is het hiermee niet geheel eens, maar meer voor een godsdienstig examen. Wat het beginsel betreft is hij van harte daarvoor.

Ds. P. Postma vindt de zaak eene moeielijke. Hij wijst op de staats-examina in de verschillende landen. Die examina geven meerdere verkenring. Hij is voor de gedachte uitgesproken door den predikant van Steijnsburg. Daar zijn vele bijzonderheden aan die zaak verbonden.

Ds. de Ridder stemt in met den voorgaanden spreker. Hij is van oordeel dat het te vroegtijdig is; hij herhaalt de argumenten aangeraald door Ds. P. Postma; hij wijst op de vereniging van Gereformeerd onderwijs in Nederland. In die vereeniging wordt meer gelet op godsdienst onderwijs.

Ds. Vorster zegt, hij is niet voor het voorstel van den predikant van Burgersdorp. Dit voorstel maakt de zaak te langdradig.

(Het voorstel van Ds. Coetsee is, dat de zaak opdragen wordt aan de Curatoren om een schema te ontwerpen en in den tusschentijd ten statue voor onderwijzer te nepalen.)

Ds. D. Postma, Jr., is voor het voorstel van den predikant van Burgersdorp. Hij is bang voor den naam van godsdienst-onderwijzer. De zaak is niet zoo gemakkelijk om zou een degelijk schema in te leveren.

Ds. Cachet stelt voor om nu eene Commissie aan te stellen om tijdens de zitting der Synode haar te dienen met advies.

Ds. M. Pelser is voor het voorstel van den predikant van Burgersdorp, omdat het de zaak uitstelt voor drie jaren.

Ds. Cachet vraagt wat men heeft tegen den naam van godsdienst onderwijzer, het toont dat men de geschiedenis niet kent; hij heeft le placaat boeken niet hier, anders zou hij wat daaruit kunnen voorlezen. D zaak kan geen uitstel lijden.

De Snijman is het eens met den predikant van Steijnsburg. De bepalingen worden gelrukt en het is wenschelijk dat het te maken schema daarin opgenomen kan worden.

Ds. M. Postma zou ook kunnen stemmen met den predikant van Steijnsburg; hij wijst op gebrek aan onderwijzers. Voor onze kerk moet toch soodanig examen zijn.

Ds. M. P. A. Coetsee, Burgersdorp, wijst er op, dat men iets wil wat nu onmogelijk is. Dringt aan op de aanneming van zijn voorstel. De morgen sitting gesloten met danksegging door onderling T. Eloff van Rustenburg.

(*Wordt vervolgd.*)

NEDERLAND.

(*Van onzen Correspondent*).

UIT DE TWEEDE KAMER.—ALLERLEI.

23 MEI 1891.

UIT DE TWEEDE KAMER.—Alweer de Legerwet! Ditmaal begonnen de debatten met Art 22, 23 en 23, betreffende contingent en dienstijd. Daarbij nam de Minister van Marine het amendement. Lans over om het contingent der teemagt op 500 man te stellen, doch de dienstijd der zeemacht op 8 jaar in plaats van op 6 en den dienstijd van de zeeweer op 3 jaar te stellen. In tegenoverstelling met zijn ambtgenoot voor marine wilde de Minister van Oorlog iets van de amendementen weten, omdat hij deze strijdig achtte met de hoofdpunten der wet. Zelf stelde hij een nieuw Regeringsartikel voor, strekkende om het contingent te bepalen voor volledige oefening op 31½ pct, van de ingeschrevenen en voor korte oefening op 8 pct van de volledig geoefenden, met maxima van 3 200 en 2 500. Daardoor zou het aantal manschappen, 150,871 bedragen en in den loop van tien jaren tot 165,924 verhoogd worden. De heer Fancombe Sanders vond deze verandering van te ingrijpenden aard om daarover zoo maar in eens te beslissen, soodat hij voorstelde het nieuwe Regeringsartikel in de afdeelingen te laten ondersoeken. De kamer wilde in dit opzicht niet met hem meegaan, doch vereenigde zich daarentegen wel met het voorstel van den heer Rutgers om de behandeling van het nieuwe art. 23 tot den volgenden dag uit te stellen.

Na deze kortstondige sitting kwamen de hoogmogende heeren des Donderdags weder bijeen. De heer A. van Dedem hield een pleidooi voor zijn amendement om te eischen wettelijke vaststelling van het contingent (bij aanneming van een proportioneel stelsel), indien het getal ingelijfden meer zou bedragen dan 11,000 voor volledige en 16,00 voor korte oefening. Namens de Commissie van voorbereiding vroeg de heer Van Houten nadere inlichtingen, omdat 't hem niet duidelijk was, dat het gewijzigde artikel de vermindering van lasten zou geven welke door de Regering was beloofd. De krachtige pleitrede voor het gewijzigd artikel gaf de heer Rutgers ten beste, waarbij hij deed uitkomen, dat door aanneming daarvan de druk niet zwaarder zou worden dan volgens de bestaande wetgeving. Daarom drong hij er bijé de anti-militairisten op aan, dat zij toch vooral zouden toegeven de percentagewijze heffing van het continent werd als strijdig met de historie door den heer Kolkman gewraakt. De heer Van der Kaay gaf daarna te kennen, dat hij zijn amendement—waarvan wij in onzen vorigen brief melding maakten—introk, omdat hij de verantwoordelijkheid van een hooger percentage aan de Regeering wilde overlaten. Een jammerklacht over de wijziging werd aangeheven door den heer Rooseboom, voor wie nu al 't moeie van de wet af was, terwijl het oorspronkelijk voorstel een geheel was en bovendien daarvoor goede motieven waren aangevoerd. De Minister had nog eens in een nadere bestrijding van het amendement Kolkman en in eene verdediging van het Regeeringsstelsel. Hij kon, noch wil dezijne medewerking verleenen tot amendement-en die onvoldoende waren om het doel, dat hij zich voorstelde, te bereiken. Daarna had de heer A. van Dedem op met een bemiddeleud voorstel voor de maxima van het contingent te laten bepalen op 12,200 man voor volledige en 1900 man voor korte oefening.

Des Vrijdags drongen de heeren Goeman Borgesius en Seyffardt bij den Minister aan om zich niet langer tegen het amendement- Kolkman te verzetten, want daarvoor zou hij blijk geven van streven naar gemeenschappelijk overleg, terwijl het gewijzigde Regeeringsartikel in werkelijkheid niets anders dan een schijn-concessie was. Een verdediger vond het Regeeringsartikel in den heer Van Karnebeek, die van gevoelen was, dat men daartoor het beste en goedkoopste leger zou krijgen, waarop niet kon beknibbeld worden. De heer Kolkman wijzigde zijn amendement in dien geest, dat de maxima van het contingent zoude bepaald worden op 11,800 voor volledige en 1900 voor korte oefening. Daarmee verklaarde de heer A. van Dedem zich homogeen, terwijl hij tevens aankondigde, dat hij tegen de wet zou stemmen, indien een hooger contingent werd aangenomen dan in zijn amendement was voorgesteld. De heer Van der Kaay betuigde, zijne ingenomenheid met het Regeeringsvoorstel en waarschuwde er voor om niet wegens een betrekkelijk gering verschil een noodzakelijke regeling schipbreuk te laten lijden. Ook de heer Heemskerk wilde de wet niet in gevaar gebracht zien. Nu gaf de heer Borgansius ook een blijk van inschikkelijkheid. Terwijl hij de amendementen van de heeren Staffmans en Kolkman onaannemelijk achtte, zeide hij van het amendement- Van Dedem, dat hij de aanneming daarvan, wel is waar wel zou betreuren, maar daarin echter nog geen aanleiding zou zien om zijn wetsvoorstel in te trekken. Na deze belangrijke verklaring werd tot stemming overgegaan. Het amendement der Commissie van Voorbereiding betreffende den zeejarigen dienstijd werd verworpen met 51 tegen 36 stemmen. Het amendement- Haffmans (11,800 man) ingelijks met 67 tegen 30 stemmen en het amendement- Kolkman (13,700 man) met 55 tegen 42 stemmen. Daarentegen werd het amendement- A. Van Dedem (14,100 man) aangenomen met 52 tegen 45 stemmen. Het amendement der Commissie van Voorbereiding (geen bestemming van dienstpligtigen voor korte oefening) werd verworpen met 53 tegen 44 stemmen. Vervolgens werd art. 23 met de wijziging Van Dedem aangenomen met 60 tegen 37 stemmen.

Bij art. 6, dat daarna is goedgekeurd, is de organieke sterkte op 106,000 man gebracht, terwijl de Regeering art. 8 in dien zin wijzigde, dat districtscommissarissen en adjudanten zoowel uit als buiten het leger kunnen worden aangewezen. Een amendement der commissie van voorbereiding op art. 12 om de dienstplichtige seevarenden niet bij het leger te doen dienen, als zij zich bij de marine reserve verbinden werd na een krachtige bestrijding van den Minister van Marine met 47 tegen 44 stemmen verworpen. Dat was dus wel bij 't kantje af! Aan het slot dezer sitting werd het belangrijke besluit genomen om de behandeling van de Legerwet na het derde hoofdstuk te verdagen en dan nog eenige andere zaken, zooals o.a. het longotractaat, af te doen.

ALLERLEI.—Terwijl deze brief geschreven wordt, viert Nederlands hoofdstad feest. De beide Koninginnen brengen nameli k een drietal dagen te Amsterdam door en de vereering van Amsterdam's ingesetenen voor haar is nog steeds ongerept gebleven. Wie het in de hoofdstad wagen durft, het Huis van Oranje te vallen, wordt daar met levendige afkeuring begroet, ook al hangt men anders gaarne aan zijne lippen. Daarom trekken de socialisten zich bij derzelijke nationale feestdagen zoo schuw mogelijk terug, want zij weten wel, dat zunne leerstellingen niet in bekoorlijkheid kunnen wedijveren met den lach van het aauvallige Koningskind.

Uit Paramaribo zijn telegrammen gekomen, dat de rust in Suriname is hersteld.

De tijd Gouverneur van Suriname benoemde burgermeester van Amersfoort, de heer Jhr. Mr. A. J. T. van Asch van Wijck, heeft bij het vertrek uit zijne gemeente van de meest verschillende kanten blijken van achting en toegenegenheid ontvangen.

H. M. de Koningin zal den eersten steen leggen van de te Apeldoorn te bouwen Hervormde kerk. Deze kerk wordt gebouwd op de plaats van de ten vorigen jare afgebrande, welke een geschenk was van Koning Willem I.

Het dezer dagen te Rotterdam verschenen aanverslag der *Nieuwe Afrikaansche Handelsvennootschap* luidt zeer gunstig. De oogst was groot en de markt, vooral van gomelastiek en ivoor, gunstig. In het belang van de exploitatie werd de hoofdadministratie aan de kust verlegd naar Ombinda. Na afschrijving op de eigendom men en vaartuigen aan de kust bedroeg de totale winst *f* 888.395 22. Na aftrek van onkosten en salarissen te Rotterdam *f* 54.772 51 en afschrijving op panden en stoomboaten zamen *f* 186,574.23, blijft ter verdeeling over *f* 550,699.40½, soodat het dividend 20 pct. bedraagt. De inventaris in Afrika bedraagt *f* 1 817.232.55 of *f* 575.000 meer dan het vorige jaar.

Deser dagen werd door de heeren Van Kempen te Voorschoten een kunstwerk naar Indië versonden, dat ongetwijfeld kan genoemd worden van zeer bijzonderen aard te zijn, maar dat tevens geacht kan worden van ware hoogachting te getuigen.

Aan de nagedachtenis van den heer Johannes Albertus Wilkins, den verdienstelijken vervaardiger van een Javaansch-Nederlandsch woordenboek, werd door de familie een kolossaal graftgedenkteeken gewijd, dat door de heeren Van Kempen ontworpen en uitgevoerd is.

Het is geheel van brons vervaardigd en bestaat uit een eenvoudig, maar streng belijend voetstuk waarop zich het welgelijkend borstbeeld van den overledene verheft.

Het borstbeeld is in meer dan tweemaal levensgrootte uitgevoerd en werd in de fabriek der heeren van Kempen gemodeleerd naar geen ander gegeven, dan een photographie in kabinetformaat, bijna geheel en-face zonder de minste aanwijzing van het profil dan alleen enkele welwillende inlichtingen, door de familie verstrekt. Terwijl nu ieder deskundige kan beoordeelen, hoe moeielijk naar zulke gegevens de gelijkenis te treffen is, is dit echter zoo goed gelukt, dat de naaste familieleden over die gelijkenis zeer tevreden waren.

CORRESPONDENTIE.

WIJ STELLEN ONS NIET VERANTWOORDELIJK VOOR DE GEVOELENS ONZER CORRESPONDENTEN INGEZONDEN STUKKEN KUNNEN NIET TERUGGEZIGHT WORDEN.—RED.

EENE KLAGT.

Gaudini, 18 Juni, 1891.

Aan den Redakteur.

Mijnheer,—Wees zoo goed deze regelen in uw geëerd blad te plaatsen.

Op den 31sten Maart ging ik van Worcester naar Kalkbaai Statie. Ik moest des avonds aan de stad overblijven, en den volgenden morgen ben ik tot Kalkbaai doorgegaan, meenende dat ik mijn passagiers goed zou ontvangen. Wat was het geval? Geen passagiers goed werd gevonden. Toen verzocht ik den Stationmeester om te telegrafeeren voor mijn luggage, waarop hij mij toornig aansag en zijn rug tot mij keerde. Toen zond ik twee jonge dames, met het verzoek of hij zoo goed wou wezen om te telegrafeeren, waarop hij tot naar zeide: "There is the Telegraph office, do